

Tradus și revizuit de IER (ier.gov.ro)

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

MAREA CAMERĂ

**CAUZA COUDERC ȘI HACHETTE FILIPACCHI ASSOCIÉS
ÎMPOTRIVA FRANȚEI**

(Cererea nr. 40454/07)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

10 noiembrie 2015

Hotărârea este definitivă.

În cauza Couderc și Hachette Filipacchi Associés împotriva Franței,
Curtea Europeană a Drepturilor Omului, reunită în Marea Cameră
compusă din:

Dean Spielmann, *președinte*,
Josep Casadevall,
Işıl Karakaş,
Khanlar Hajiyeu,
Päivi Hirvelä,
Mirjana Lazarova Trajkovska,
Ledi Bianku,
Julia Laffranque,
Paulo Pinto de Albuquerque,
Erik Møse,
Helen Keller,
André Potocki,
Aleš Pejchal,
Johannes Silvis,
Valeriu Grițco,
Robert Spano,
Branko Lubarda, *judecători*,

și Søren Prebensen, *grefier adjunct al Marii Camere*,

după ce a deliberat în camera de consiliu la 15 aprilie și la 19 octombrie
2015,

pronunță prezenta hotărâre, adoptată la cea din urmă dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 40454/07) îndreptată împotriva Republicii Franceze, prin care un resortisant al acestui stat, doamna Anne-Marie Couderc, și o societate de drept francez, Hachette Filipacchi Associés („reclamantele”), au sesizat Curtea la 24 august 2007, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”).

2. Reclamantele au fost reprezentate de doamna M.-C. de Percin, avocat în Baroul din Paris. Guvernul francez („Guvernul”) a fost reprezentat de co-agentul guvernamental, domnul G. de Bergues, Director adjunct al Direcției Afaceri Juridice din cadrul Ministerului Afacerilor Externe și Dezvoltării Internaționale.

3. Reclamantele au susținut că au suferit o atingere nejustificată adusă dreptului lor la libertatea de exprimare (art. 10 din Convenție).

4. Cererea a fost repartizată Secției a cincea a Curții (art. 52 § 1 din Regulamentul Curții). La 13 mai 2014, o cameră a secției menționate,

compusă din judecătorii Mark Villiger, Angelika Nußberger, Boštjan M. Zupančič, Ann Power-Forde, André Potocki, Paul Lemmens și Helena Jäderblom, precum și Claudia Westerdiek, greșier de secție, a declarat cererea admisibilă și a pronunțat o hotărâre. La 11 septembrie 2014, Guvernul a solicitat retrimiteră cauzei în fața Marii Camere, în temeiul art. 43 din Convenție. La 13 octombrie 2014, Colegiul Marii Camere a admis această cerere.

5. Componența Marii Camere a fost stabilită în conformitate cu art. 26 § 4 și § 5 din Convenție și art. 24 din Regulamentul Curții.

6. Atât reclamantele, cât și Guvernul au depus observații scrise suplimentare (art. 59 § 1 din Regulamentul Curții). De asemenea, s-au primit observații din partea Guvernului Principatului Monaco și a organizației neguvernamentale Media Legal Defence Initiative, cărora președintele Marii Camere le-a acordat permisiunea să intervină în procedura scrisă (art. 36 § 2 din Convenție și art. 44 § 3 din Regulamentul Curții).

7. La 15 aprilie 2015, a avut loc o ședință publică la Palatul Drepturilor Omului din Strasbourg (art. 59 § 3 din Regulamentul Curții).

S-au înfățișat:

– *pentru Guvern*

domnul G. DE BERGUES, Director adjunct al Direcției Afaceri Juridice din cadrul Ministerului Afacerilor Externe și Dezvoltării Internaționale, *co-agent;*
doamnele E. JUNG,
P. ROUAULT-CHALIER,
C. FABRE,
T. JEWCSUK, *consilieri;*

– *pentru reclamante*

doamna M.-C. DE PERCIN, avocat în Baroul din Paris, *avocat.*

Curtea a ascultat declarația doamnei de Percin și pe cea a domnului de Bergues.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

8. Reclamantele sunt directorul săptămânalului *Paris Match* și, respectiv, societatea editoare a acestei publicații. Doamna Anne-Marie Couderc s-a

născut în 1950 și locuiește în Levallois-Perret. Societatea Hachette Filipacchi Associés are sediul social în Levallois-Perret.

A. Contextul factual al cauzei

9. La 3 mai 2005, cotidianul britanic *Daily Mail* a publicat un articol intitulat „*Is this boy the heir to Monaco?*” (Oare băiatul acesta este moștenitorul Principatului Monaco?), în care erau relatate dezvăluirile unei femei, doamna Coste, care susținea că tatăl fiului ei era Albert Grimaldi, care devenise Prințul suveran al Principatului Monaco (numit în continuare „prințul”), ca urmare a decesului tatălui său la 6 aprilie 2005. Articolul menționa un material care urma să fie publicat în *Paris Match* și prezenta principalele sale elemente. Acesta era însoțit de trei fotografii, dintre care una îl înfățișa pe prinț cu copilul în brațe și era intitulată „*His successor to the throne? Prince Albert with Alexandre*” (Succesorul său la tron? Prințul Albert cu Alexandre).

10. Informată cu privire la iminenta apariție a unui articol în *Paris Match*, în aceeași zi, prințul a adresat reclamantelor, prin intermediul unui executor judecătoresc, o somație pentru a împiedica publicarea articolului respectiv.

11. La 4 mai 2005, săptămânalul german *Bunte* a publicat interviul doamnei Coste. Coperta revistei avea titlul „*Prinz Albert ist der Vater meines Kindes*” (Prințul Albert este tatăl copilului meu). Aceasta includea două fotografii cu prințul: într-una din ele acesta era alături de doamna Coste, iar în cealaltă acesta ținea copilul în brațe.

12. În aceeași zi, diverse site-uri Internet au preluat aceste informații. În Franța, pe site-ul Internet al postului de radio RTL, anumite informații din articolul care urma să fie publicat în *Paris Match* au fost incluse într-un articol intitulat „*Le prince Albert II aurait un fils, silence au Rocher*” (Se pare că Prințul Albert al II-lea ar avea un fiu; niciun comentariu din partea familiei princiare). Canalul de televiziune LCI a publicat pe site-ul său internet un articol intitulat „*Albert: la rumeur d'un fils*” (Albert: zvonuri legate de existența unui fiu) Informațiile erau disponibile și pe site-ul Internet al MEDEF (*Mouvement des entreprises de France*, Mișcarea Întreprinderilor Franceze), formulate astfel: „*L'enfant caché du prince Albert de Monaco: selon certains journaux britanniques et allemands, Albert de Monaco serait le papa d'un petit garçon de 19 mois*” (Copilul ascuns al Prințului Albert de Monaco: potrivit unor ziare britanice și germane, Albert de Monaco ar fi tatăl unui băiețel de 19 luni).

13. La 5 mai 2005, în ciuda somației din partea prințului, revista săptămânală *Paris Match* a publicat, în ediția cu numărul 2920, un articol la care se face referire pe coperta revistei, intitulat „*Albert de Monaco: Alexandre, l'enfant secret*” (Albert de Monaco: Alexandre, copilul secret), însoțit de o fotografie în formă de medalion, care îl înfățișa pe prinț cu copilul în brațe. Articolul, publicat la paginile 50-59 din revistă, consta într-un

interviu cu doamna Coste, care răspundea la întrebările unui jurnalist și afirma că prințul era tatăl fiului său, Alexandre, născut la 24 august 2003. Interviuul relatează, în special, împrejurările în care doamna Coste l-a întâlnit pe prinț, relația lor intimă, sentimentele lor, precum și felul în care a reacționat prințul la vestea sarcinii și cum s-a comportat acesta față de copil la nașterea lui și ulterior.

14. Pasaje relevante ale interviului erau următoarele:

„*PARIS MATCH*. Cu ce ocazie l-ați cunoscut pe Albert de Monaco?

NICOLE COSTE. În urmă cu opt ani, în timpul unei curse Nisa-Paris [...] Înainte de aterizare, mi-a cerut numărul de telefon. Două săptămâni mai târziu, am primit un mesaj pe telefonul mobil [...]

[...] Dorea să mă invite la Monaco [...] Am mers acolo weekendul următor [...] Am petrecut o noapte foarte tandră alături de el, a fost foarte romantic! După acest weekend, m-a sunat din nou să îmi spună că s-a simțit foarte bine și că vrea să mă revadă.

[...]

După câteva luni, m-am îndrăgostit. Am petrecut weekenduri în Monaco. Mă lua peste tot cu el când nu avea activități oficiale.

[...]

Aveam impresia că se întâmplă ceva. El nu își exprima sentimentele, dar eu știam că inima îi bate pentru mine. Atunci când ești în brațele cuiva, sunt niște semne care nu te înșală... El nu îmi spunea nimic, iar eu nu îl întrebam nimic. Pur și simplu avea priviri și gesturi de tandrețe față de mine, chiar și în public și chiar și de față cu alte tinere. Cred că aprecia afecțiunea mea. Le spunea prietenilor că eram foarte tandră și că îi plăcea mult latura mea maternă. Iar pe mine mă emoționa.

PARIS MATCH. Vă întâlneți des?

NICOLE COSTE. În primii cinci ani, mă duceam cam o dată pe lună la Monaco [...] Uneori mă lua cu el la evenimente oficiale cum ar fi World Music Awards sau turnee de tenis [...]

PARIS MATCH. L-ați cunoscut vreodată pe tatăl său, Prințul Rainier?

NICOLE COSTE. Da. Cu ocazia unei cine la care au participat vreo 20 de invitați. Albert mi-a spus că nu puteam merge împreună pentru că tatăl lui va fi acolo. După amiază, mi-a făcut cea mai frumoasă declarație, indirect, spunându-i unui prieten, de față cu toată lumea «Să ai mare grijă de Nicole. Îmi este dragă.» Și m-a sărutat [...]

PARIS MATCH. Ce v-a spus despre discuția cu tatăl lui?

NICOLE COSTE. Am vorbit despre asta ziua următoare. Mi se părea ciudat. M-am îngrijorat. «M-am gândit, mi-a răspuns. Și cred că ar fi mai bine să rămânem prieteni.»

PARIS MATCH. Cum ați reacționat?

NICOLE COSTE. [...] Am început să plâng. L-am sunat să aflu dacă relația noastră într-adevăr se terminase. «Dacă ai fi în locul meu, ce ai face?» Mi-a răspuns: «Aș aștepta. Nu mult, dar aș aștepta [...]» [...]

PARIS MATCH. Avem senzația că discuția lui Albert cu tatăl lui a fost un moment de cotitură în povestea voastră.

NICOLE COSTE. Este adevărat, relația s-a degradat după aceea. Dar, pe de altă parte, părea să-i fie teamă de un angajament, era ezitant, făcea un pas înainte și doi înapoi [...]

[...] Albert nu este genul care își exprimă sentimentele sau care se ceartă. Are un simț al umorului foarte dezvoltat. Aveam impresia că încă mai simțea ceva pentru mine. Ne vedeam cam la fel de des, dar petreceam mai puțin timp, o zi în loc de trei. Aveam impresia că îi este teamă să nu se atașeze prea mult. În decembrie 2002, voiam să sărbătorim împreună ziua mea de naștere [...] Mi-a propus să vin la Monaco [...] am mers să bem ceva [...] Au venit multe fete la el și eu i-am lăsat de înțeles că nu îmi place acest lucru. După ce ne-am întors la apartament, am redevenit amanți, ceea ce nu îmi doream în acel moment pentru că seara aceea mă enervase.

PARIS MATCH. Atunci ați rămas însărcinată?

NICOLE COSTE. Da. Niciunul din noi nu planificase acest lucru. Mă protejam [...] Când l-am văzut pe Albert, pe 11 decembrie, mă dureau sânii. I-am spus: «Ce facem dacă sunt însărcinată?». Mi-a răspuns: «Dacă ești însărcinată, trebuie să păstrezi copilul». A spus-o din inimă. Imediat după aceea a început să caute prenume de băieți, iar eu prenume de fete, eu având deja doi băieți. Mi-a spus: «Mă gândesc la prenume de băieți. Tu doar la asta te pricepi!» [...]

[...]

La scurt timp după aceea, testul de sarcină a ieșit pozitiv [...] Îmi doream să ia o decizie foarte repede [...] eram cât se poate de conștientă de ce anume însemna un copil pentru Albert, având în vedere situația lui. În ceea ce mă privea, era decizia lui [...] Mi-a spus «Păstrează-l. Mă voi ocupa eu de el. Nu veți duce niciodată lipsă de nimic. Nu îți promit că te voi lua de soție, dar păstrează-l și nu își face griji: voi face în așa fel încât să îl integrez în familie, încet-încet. Aș vrea ca, pentru moment, vestea să rămână între noi. Singura persoană căreia trebuie să îi spun (despre asta) este consilierul și prietenul meu din copilărie, pe care îl cunoști bine».

PARIS MATCH. V-a contactat să afle noutăți în timpul sarcinii?

NICOLE COSTE. Din când în când. Îmi vorbea foarte frumos. Apoi, într-o zi, a venit la Paris să mă vadă, împreună cu consilierul lui [...] Eram însărcinată în trei luni. Părea să se fi răzgândit, însă, în ceea ce mă privea, era prea târziu. Consilierul său mi-a spus: «Îți dai seama că, dacă e băiat, se vor folosi de asta pentru a-l împiedica pe Albert să aibă acces la tron, iar copilul ar putea să revendice tronul». M-a surprins că se gândea la niște aspecte care pentru mine erau doar detalii. Nici măcar nu mă gândeam la ele [...] mie îmi este clar că un copil născut în afara căsătoriei nu poate să aibă acces la tron.

PARIS MATCH. Și ce s-a întâmplat apoi?

NICOLE COSTE. Am aflat că voi avea un băiat. Eram foarte tulburată [...] L-am întrebat dacă faptul că este băiat va îngreuna situația [...] «Nu, nu mai mult decât dacă era fată». A pus mâna pe burta mea și am început să vorbim din nou despre prenume [...]

[...]

Când eram însărcinată în cinci luni și jumătate, l-am sunat. Se purta altfel decât de obicei și am înțeles că se întâmplase ceva și că voia să pună punct relației. Mi-a spus: «[M]-am gândit la asta. Am cerut sfaturi. E imposibil să am un copil.

[...]

M-am dus să vorbesc cu un avocat, care l-a alertat pe avocatul lui Albert. Albert m-a sunat imediat, foarte supărat: «M-ai prins în capcană...» Îmi vorbea de parcă fusese

spălat pe creier. Eram însărcinată în luna a opta și rămăsesem însărcinată la șase ani de când ne întâlniserăm prima oară. Aș fi avut de atâtea ori ocazia să rămân gravidă.

PARIS MATCH. Cum a fost nașterea?

NICOLE COSTE. Data de 24 august 2003 nu este cea mai plăcută amintire a mea. Mă simțeam foarte singură. În ziua în care am ieșit din spital [...] am fost vizitată de reprezentantul unui laborator francez, acreditat de Institutul medico-legal elvețian, pentru o preleva o mostră de ADN de la fiul meu. Această vizită fusese aranjată de consilierul lui.

[...]

Cei doi băieți mai mari nu știau încă cine este tatăl frățiorului lor [...] Alexandre dormea în camera mea, într-un pătuț [...] Suferea de astm și a fost spitalizat când avea o lună și jumătate... Am înfruntat singură această problemă, nu am avut pe nimeni lângă mine în care să am încredere.

[...]

PARIS MATCH. Când l-a văzut pe Alexandre prima oară?

NICOLE COSTE. La două luni și jumătate de la nașterea sa [...] recunoașterea lui Alexandre era cel mai important lucru pentru mine. Nu se puneau problema ca fiul meu să nu aibă tată. Le-am spus asta exact așa. Nerecunoașterea copilului ar fi fost pentru mine singurul motiv al unei acțiuni în justiție. De Albert depindea cum organizează lucrurile astfel încât acest bebeluș să aibă o viață mai mult sau mai puțin normală, chiar dacă, la început, fusese necesar să îl ascundem. Dar nu îmi doream să crească precum Mazarine, de exemplu. Nu mă gândeam decât la asta și nicio secundă la faptul că reprezintă un potențial moștenitor. Între timp, Albert mi-a plătit, o dată la trei luni, o sumă de bani, pe care încă o primesc.

PARIS MATCH. Și ce s-a întâmplat după aceea?

NICOLE COSTE. Nemaivând încredere în avocatul meu, am contactat un altul, căruia i-am explicat că singurul lucru care conta pentru mine era ca Albert să își recunoască fiul. În opinia mea, nerecunoașterea unui copil înseamnă să i se refuze dreptul de a-și cunoaște rădăcinile [...]

[...]

PARIS MATCH. Albert și-a dat seama cât era de important pentru dumneavoastră să recunoască acest copil?

NICOLE COSTE. În cele din urmă da, spre marea mea bucurie: la 15 decembrie 2003, a aranjat să ne întâlnim la un notar, împreună cu consilierul său [...]

PARIS MATCH. Cum s-a desfășurat întâlnirea de la notariat?

NICOLE COSTE. Albert a semnat actul de recunoaștere a copilului. A făcut-o din respect pentru mine și a dat instrucțiuni ca acest act să fie transcris în registrele primăriei abia după decesul tatălui său.

PARIS MATCH. Aveți o copie a acestui act de recunoaștere?

NICOLE COSTE. Nu mi s-a dat nicio hârtie, nu am decât numărul de înregistrare a actului. Am solicitat de mai multe ori un certificat care atestă faptul că notarul deține un act referitor la copilul meu. Mi s-a spus «mai târziu». După funeraliile lui Rainier, i-am cerut din nou notarului ca Albert să își îndeplinească angajamentul asumat, ca recunoașterea oficială a paternității fiului nostru să fie înscrisă în registrul de stare

civilă. Din nou, notarul mi-a zis că acest lucru mai poate aștepta [...] Atunci, am solicitat o copie a documentului. Acesta a refuzat să mi-o dea [...]

PARIS MATCH. Și apartamentul vostru? V-ați mutat în cele din urmă?

NICOLE COSTE. [...] Am găsit o casă în aprilie 2004, care este în curs de amenajare în prezent.

PARIS MATCH. A cui este?

NICOLE COSTE. A unei societăți civile imobiliare. 50% din acțiuni sunt pe numele lui Alexandre [...]

PARIS MATCH. Care este relația dumneavoastră cu Albert de când ați fost la notariat să semneze actul de recunoaștere?

NICOLE COSTE. Îmi doream să își vadă regulat fiul și să se intereseze de el. Și așa s-a și întâmplat [...] În cursul uneia din vizitele sale, i-am spus: «Doar pentru că avem un copil nu înseamnă că trebuie să se încheie totul între noi». Mi-a răspuns: «Pentru moment prefer să nu mai fie nimic între noi. Dacă va continua, vom avea un al doilea copil!»

[...]

PARIS MATCH. De ce ați decis să vorbiți despre asta?

NICOLE COSTE. V-am spus deja câteva motive. Vreau ca Alexandre să crească normal, cu un tată. Să înceteze minciunile. Eu una nu mai pot să mint, să mă ascund și să fiu considerată drept amanta prietenilor lui. Din cauza acestei tăceri, nu mai am o identitate și aproape că trăiesc în ilegalitate. Îmi fac griji pentru echilibrul psihologic al fiului meu. Mi-aș dori să îl botez cât mai repede, cu un act de naștere redactat corect. Am înțeles că circulă diverse zvonuri despre acest copil și vreau ca adevărul să iasă la lumină pentru ca cei doi frați mai mari ai lui să aibă o imagine demnă despre mama lor.

[...]

15. Acest interviu a fost ilustrat cu cinci fotografii cu prințul și copilul și trei cu prințul și doamna Coste, în special, o fotografie a prințului ținând copilul în brațe, dispusă pe două pagini (paginile 50 și 51) și însoțită de titlul „Alexandre este «fiul lui Albert», spune mama acestuia”, urmat de acest text:

„Un băiețel care nu știe să spună decât două cuvinte: tati și mami. Un băiețel care nu pare să fie afectat de imensul decalaj dintre cele două culturi din care provine. Se numește Alexandre, un prenume de cuceritor, un prenume de împărat. S-a născut pe 24 august 2003, la Paris. Mama lui vrea ca el să nu crească în secret, «precum Mazarine». De aceea, dezvăluie astăzi existența lui, care nu pune în pericol nicio republică, nicio dinastie. Pentru că, în Togo, țara familiei sale materne, toți copiii, indiferent dacă s-au născut sau nu în cadrul unor cupluri legitime, au dreptul la un tată oficial. Pentru moment, pe micuțul cu bucle negre nu-l interesează să știe dacă este prinț sau nu. Este de ajuns ca mama lui să se aplece spre el pentru a fi fericit. Și oricum deja există un rege al casei... Chiar el.”

Fotografia era însoțită și de următoarele legende:

„Nu se știa că noul suveran monegasc de 47 de ani ar avea vreo relație de lungă durată. Astăzi, Nicole Coste, o însoțitoare de zbor pe care a cunoscut-o în urmă cu opt ani, afirmă că au un fiu.”

„Nu a mai fost văzut zâmbind așa până acum: Prințul Albert a cedat în fața farmecului micului Alexandre.”

16. La paginile 52, 53, 56 și 57 erau publicate patru fotografii cu prințul ținând copilul în brațe, însoțite, de asemenea, de legende și/sau de subtitluri. În special legenda de la pagina 52 era formulată astfel: „blândețe, tandrețe și răbdare, cuvinte-cheie pentru a descrie un prinț care iubește copiii”; iar cele de la pagina 53 „Inima prințului a bătut întotdeauna pentru copii” și „Albert, Președintele Comitetului Olimpic Monegasc, ținându-l pe Alexandre în brațe, purtând un tricou cu jocurile olimpice”. La paginile 56 și 57 figura următorul subtitlu: „Alexandre la 6 luni. Deja încearcă să stea în picioare. Este una din primele sale întâlniri cu Albert. Doarme în camera mamei sale. Nicole și cei trei copii s-au instalat deja într-un apartament din arondismentul 16 din Paris.”

În cele din urmă, la paginile 58 și 59 erau publicate trei fotografii cu prințul și doamna Coste. Fotografia de la pagina 58 era însoțită de următoarea legendă:

„S-au cunoscut în timpul unei curse Nisa-Paris. Nicole era însoțitoare de zbor. Ea plecase din Lomé, Togo, în urmă cu opt ani, la 17 ani. „La noi, un tată și-ar fi obligat fiul să își recunoască copilul.”

Fotografiile de la pagina 59 aveau următoarele subtitluri:

„Și Nicole participă la evenimente oficiale. În mai 2001, se afla în dreapta Prințului atunci când acesta l-a primit pe cântărețul Yannick, la World Music Awards din Monte Carlo. În stânga, în 2002, aceștia se află în tribuna princiară, în timpul unei curse Grand Prix.”

17. La 10 mai 2005, doamna Coste a emis o declarație în care a menționat că fusese de acord să dea un interviu pentru *Paris Match*, care urma să fie publicat la 5 mai 2005, că recitise cu atenție textul acestuia și că ea însăși pusese la dispoziție fotografiile care îl înfățișau pe prinț cu Alexandre. Preciza că ea făcuse fotografiile respective, cu acordul deplin al prințului. În plus, a emis o altă declarație în care preciza că pusese la dispoziția mass-mediei pozele respective pentru a fi publicate, cu titlu gratuit. A adăugat că fiul ei fusese recunoscut la notariat, că actul notarial fusese semnat la 15 decembrie 2003 și că, la acea dată, fusese convenit ca actul în cauză să fie trimis Primăriei arondismentului 14 din Paris imediat după decesul Prințului Rainier. Aceasta a declarat că încercase prin toate căile amiabile să ajungă la o înțelegere cu avocatul prințului și că faptul că prințul nu și-a îndeplinit angajamentul a determinat-o să aducă această chestiune la cunoștința publicului. În ceea ce privește mass-media, ea a declarat: „Aceasta din urmă nu a făcut decât să ne ajute pe fiul meu și pe mine să obținem recunoașterea oficială a lui Alexandre”.

B. Procedura în fața instanțelor franceze

18. La 19 mai 2005, considerând că publicarea articolului în *Paris Match* aducea atingere drepturilor sale la respectarea vieții private și la imagine, prințul a chemat reclamantele în judecată, în cadrul unei proceduri accelerate, în temeiul art. 8 din Convenție și al art. 9 și 1382 din Codul civil, cu scopul de a obliga societatea editoare să îi plătească despăgubiri și să publice pe coperta revistei decizia care urma să fie adoptată de instanță, solicitând totodată ca decizia să fie pusă în executare imediat.

19. La 29 iunie 2005, Tribunal de Grande Instance (TGI) din Nanterre a obligat societatea Hachette Filipacchi Associés să îi plătească prințului suma de 50 000 de euro (EUR) cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral. Acesta a dispus, de asemenea, publicarea hotărârii de condamnare, sub sancțiunea plății de penalități cominatorii și pe cheltuiala societății editoare, pe toată coperta revistei, cu titlul: „Condamnarea judiciară a revistei Paris Match, la solicitarea Prințului Albert al II-lea de Monaco”. În plus, a dispus punerea în executare de îndată a acestei hotărâri.

20. TGI a subliniat, în special, că revista dezvăluise, încă de pe copertă, paternitatea prințului, sub titlul „Albert de Monaco: Alexandre, copilul secret”, însoțit de o fotografie în care prințul îl ținea pe copil în brațe. A precizat, de asemenea, că acest articol aborda problema filiației princiare a acestui copil pe 10 pagini din interiorul revistei, sub forma unui interviu, ale cărui întrebări au determinat-o pe doamna Coste să vorbească despre relația sa cu prințul, sentimentele cuplului, viața privată și reacțiile prințului și recunoașterea copilului în fața unui notar. Acesta a subliniat că revista alesese în mod deliberat numeroase fotografii realizate în contextul intimității vieții private a persoanelor în cauză, pentru a ilustra și a acredita dezvăluirea, și că aceste fotografii erau însoțite de legende specifice revistei, care făceau referire, de asemenea, la viața sentimentală a prințului și la circumstanțele în care o cunoscuse pe tânăra interviuată, analizând comportamentul și reacțiile sale față de aceasta și față de copilul secret.

21. TGI a considerat că întregul articol, inclusiv fotografiile care îl însoțeau, făcea parte din sfera cea mai intimă a vieții sentimentale și de familie și că nu se preta niciunei dezbateri de interes general. Acesta a adăugat în special:

„[...] faptul că solicitantul a devenit suveran al Principatului Monaco nu îl priva pe acesta de dreptul la respectarea vieții sale private sau de dreptul la propria imagine, în fața unor simple zvonuri cu privire la starea civilă a unui copil, care, în orice caz, nu puteau servi drept un pretext legitim pentru informarea unui public indiscret și curios cu privire la viața persoanelor publice, sentimentele acestora și comportamentul lor privat, cu scopul de a fi mediatizate în paginile unui organ de presă care nu poate pretinde în mod serios că se substituie unei săli de judecată, în care drepturile copilului sunt apărate în mod legal, fără a aduce atingere drepturilor femeilor;

Întrucât rezultă că articolul în litigiu, care abordează zvonurile într-o manieră senzațională, atât prin textul său, cât și prin fotografiile care îl ilustrează – ce sunt lipsite

de orice relevanță, în măsura în care contribuie la atingerea denunțată adusă dreptului la respectarea vieții private – constituie o încălcare gravă și deliberată a drepturilor esențiale ale personalității reclamantului, care a adresat societății editoare o somație în care se impunea respectarea acestor drepturi, printr-un act extrajudiciar din 3 mai 2005 [...]”

22. Reclamantele au declarat apel împotriva acestei hotărâri.

23. Printr-un comunicat de presă din 6 iulie 2005, prințul a recunoscut public faptul că este tatăl lui Alexandre.

24. La 13 iulie 2005, Cour d’appel din Versailles a suspendat executarea hotărârii TGI în ceea ce privește publicarea hotărârii.

25. La 24 noiembrie 2005, Cour d’appel din Versailles s-a pronunțat în cauză. A constatat că articolul incriminat era consacrat, prin intermediul interviului doamnei Coste, dezvăluirii nașterii lui Alexandre, prezentat ca fiind născut din relația intimă pe care a avut-o doamna intervievată cu prințul, începând din 1997. Aceasta a subliniat, de asemenea, că, deși, la data publicării articolului, este posibil ca prințul să fi făcut deja la notar o declarație de recunoaștere a copilului – și, prin urmare, în condiții de confidențialitate alese în mod deliberat – această declarație nu făcuse obiectul unei transcrieri sub forma unei mențiuni pe marginea certificatului de naștere al copilului, astfel încât nașterea și filiația sa au rămas necunoscute publicului.

26. Curtea de apel a declarat, de asemenea, că viața sentimentală, viața amoroasă și viața de familie, paternitatea și maternitatea intră în sfera vieții private și sunt protejate, ca atare, atât de art. 9 din Codul civil, cât și de art. 8 din Convenție, și că aceste dispoziții nu fac distincție între persoanele anonime și cele publice, indiferent de funcțiile civile, politice sau religioase ale acestora. Cu toate acestea, instanța a subliniat că se permite o excepție de la acest principiu ori de câte ori faptele dezvăluite pot să dea naștere unei dezbateri, ca urmare a impactului sau a consecințelor pe care le pot avea acestea, având în vedere statutul sau funcțiile persoanelor în cauză, situație în care obligația de a furniza informații prevalează asupra respectării vieții private.

27. Aceasta a avut următorul raționament:

„Întrucât paternitatea lui Albert Grimaldi nu a făcut obiectul niciunei recunoașteri publice, iar Constituția Monegască excludea posibilitatea ca un copil născut în afara căsătoriei să poată avea acces la tron și întrucât Albert Grimaldi nu a fost de acord cu dezvăluirea posibilei sale paternități față de copilul doamnei Coste – având în vedere că acesta notificase societatea Hachette Filipacchi Associés cu privire la faptul că se opunea publicării acestor fapte – societatea Hachette Filipacchi Associés a încălcat în mod deliberat dispozițiile art. 9 din Codul civil și ale art. 8 din Convenția europeană a drepturilor omului, fără să poată justifica această încălcare prin necesitatea de a publica informații de actualitate (inexistentă în acest caz), prin legitimitatea informațiilor și prin dreptul cititorilor la informare, care nu includea paternitatea secretă a lui Albert Grimaldi, chiar dacă acesta devenise, ulterior decesului tatălui său din aprilie 2005, Prințul suveran al Principatului;

Întrucât această intruziune în sfera vieții private a intimatului – având în vedere că articolul nu se limita la a dezvălui existența unui copil «secret», ci includea numeroase

digresiuni rezultate din confesiunile doamnei Coste referitoare la circumstanțele în care îl cunoscuse pe intimat, sentimentele acestuia, reacțiile sale cele mai intime legate de vestea sarcinii doamnei Coste și comportamentul acestuia față de copil în timpul întâlnirilor din intimitatea apartamentului său – nu poate fi justificată nici prin publicarea concomitentă a acestor fapte în revista *Bunte*, nici prin impactul mediatic al conținutului acestui articol, nici prin faptul că alte publicații au preluat ulterior relatarea acestor fapte devenite notorii, din vina societății editoare, nici prin pretinsa legitimitate a unei astfel de divulgări, întrucât copilul nu avea un statut oficial și, prin urmare, nașterea acestuia și dezvăluirea identității tatălui său nu constituia un subiect a cărui divulgare către public trebuia să fie asumată de către mass media și în mod special de către societatea Hachette Filipacchi Associés – în temeiul obligației lor de a furniza informații – nici prin faptul că Albert Grimaldi, confruntându-se – împotriva voinței sale – cu urmările mediatice ale revelării unui fapt din viața sa privată, pe care intenționa să îl păstreze secret, dacă nu confidențial, a fost obligat să ofere explicații în mod public, nici prin tonul articolului, care, potrivit mențiunii irelevante a societății Hachette Filipacchi Associés, avea ca scop înfățișarea intimatului într-o lumină deosebit de pozitivă;

Întrucât, deși fotografiile care însoțesc articolul – cele care îi înfățișează pe intimat cu copilul – au fost realizate de doamna Coste cu acordul lui Albert Grimaldi și deși doamna Coste, care exercita singură autoritatea părintească asupra copilului, le-a pus la dispoziția *Paris Match* în vederea publicării lor, nu este mai puțin adevărat că Albert Grimaldi nu a fost de acord cu publicarea acestora pentru a susține un articol ce aduce atingere vieții sale private, astfel încât publicarea lor este abuzivă [...]"

28. Curtea de apel a concluzionat că publicația incriminată i-a cauzat prințului un prejudiciu ireversibil, în măsura în care paternitatea sa, pe care dorea să o păstreze secretă și care rămăsese astfel de la nașterea copilului până la publicarea articolului în litigiu, devenise un fapt de notorietate publică, brusc și împotriva voinței sale. Aceasta a apreciat că prejudiciul moral astfel cauzat justifică dispunerea, cu titlu de reparație complementară, a unei măsuri de publicare a hotărârii judecătorești și că, având în vedere natura atingerii aduse și gravitatea consecințelor sale, o asemenea măsură nu era disproporționată în raport cu interesele în cauză și constituia, dimpotrivă, cea mai adecvată formă de reparație în circumstanțele cauzei. Prin urmare, a confirmat hotărârea atacată, cu excepția modalităților de publicare a hotărârii judecătorești, care nu mai trebuia să apară într-un titlu și trebuia să ocupe doar o treime din copertă. Prin urmare, curtea de apel a dispus publicarea, în treimea de jos a copertii primului număr al revistei care urma să apară, în termen de opt zile de la data notificării hotărârii – sub sancțiunea plății de penalități cominatorii de 15 000 EUR pentru fiecare număr cu care se întârzia publicarea, după expirarea acestui termen – a unei casete cu fond alb, care să conțină următorul text, scris cu litere roșii:

„Prin hotărârea pronunțată de Cour d'appel din Versailles, care a confirmat hotărârea pronunțată de Tribunal de Grande Instance din Nanterre, societatea HACHETTE FILIPACCHI Associés a fost condamnată pentru atingerea adusă vieții private și dreptului la propria imagine ale Prințului Albert al II-lea de Monaco în numărul 2920 al revistei *Paris Match*, din 5 mai 2005, într-un articol intitulat «Albert de Monaco: Alexandre. Copilul secret.»”

29. Această declarație a fost publicată pe coperta numărului 2955 al revistei săptămânale, din 5 ianuarie 2006, sub o fotografie a prințului. Coperta revistei avea titlul „Albert de Monaco. Adevărul a fost pedepsit.” Titlul respectiv era însoțit de următorul comentariu:

„*Paris Match* a dezvăluit existența fiului său, Alexandre. Justiția sancționează libertatea de informare. Presa internațională reacționează și ne susține.”

30. În plus, reclamantele au formulat recurs împotriva hotărârii curții de apel. În memoriul suplimentar, acestea au formulat următoarele argumente: divulgarea paternității unui prinț suveran în exercițiu constituia un eveniment de actualitate legat de viața publică, având în vedere funcțiile deținute de persoana în cauză și caracterul ereditar al transmiterii puterii în Principatul Monaco; dezvăluirea acestor informații era necesară pentru informarea publicului; publicarea unor comentarii și digresiuni alături de anunțul privind un eveniment de actualitate, precum paternitatea unui prinț suveran, era legală în măsura în care acestea erau inofensive și se limitau la punerea informațiilor în context; iar publicarea fotografiilor realizate în mediul familial, care ilustrau evenimentul de actualitate relatat în articol, nu erau de natură să aducă atingere dreptului la respectarea intimității și vieții private.

31. Invocând art. 10 din Convenție și citând jurisprudența Curții, reclamantele au susținut, de asemenea, că publicul avea dreptul să fie informat și că acest drept se extindea la informațiile privind viața privată a anumitor persoane publice. Acestea au considerat că decizia Curții în cauza *Von Hannover împotriva Germaniei* (nr. 59320/00, pct. 62 și 76, CEDO 2004-VI) ar fi fost alta, dacă membrul familiei princiare în cauză ar fi fost, precum în speță, chiar prințul, șeful statului monegasc. Acestea au citat, în sprijinul acestei teze, cauza *Krone Verlag GmbH & Co. KG împotriva Austriei* (nr. 34315/96, 26 februarie 2002), din care rezultă, potrivit acestora, că, atunci când o persoană își asumă rolul de politician, intră în sfera vieții publice, cu consecințele inerente. În plus, au susținut că dreptul publicului la informare, inclusiv cu privire la fapte legate de viața privată, era recunoscut de Curtea de Casație chiar și în cazul în care persoana în cauză nu exercita o funcție publică. În cele din urmă, acestea au susținut că preeminența dreptului la informare și a dreptului de a fi informat a fost consacrată, în circumstanțe similare, chiar și în cazul în care a fost în discuție dreptul la imagine al unei persoane.

32. Reclamantele au argumentat, în special, că, într-o monarhie ereditară, lipsa unei descendențe cunoscute a prințului făcea deja obiectul unei dezbateri și că existența unui copil era de natură să alimenteze această dezbatere. În plus, acestea au susținut că respectivul copil era un potențial moștenitor al tronului monegasc, întrucât tatăl său putea, în orice moment, să îl legitimeze. Au considerat că, deși improbabilă, această ipoteză rămânea posibilă din punct de vedere juridic și, prin urmare, susceptibilă să facă obiectul unei dezbateri generale cu privire la viitorul monarhiei Principatului Monaco și că, în plus, originea togoleză a copilului putea să alimenteze o dezbatere de

interes general, de natură să schimbe imaginea unui principat deosebit de conservator.

33. Reclamantele au invocat, de asemenea, legăturile foarte strânse care unesc, potrivit acestora, Principatul Monaco și Franța. În plus, au susținut că impactul mondial al informațiilor în cauză, inclusiv al celor publicate în cele mai serioase și prestigioase ziare, demonstra faptul că informațiile divulgate de *Paris Match* erau de natură să alimenteze o dezbatere în interes general și că nu era vorba despre un simplu articol de divertisment.

34. De asemenea, au argumentat că fotografiile care însoțeau articolul și în care era înfățișat prințul împreună cu copilul sau cu doamna Coste ilustrau un eveniment de actualitate și că acestea nu aduceau în niciun fel atingere dreptului la respectarea demnității umane, deoarece prințul era prezentat într-o lumină favorabilă. Au susținut că aceste fotografii nu fuseseră efectuate fără cunoștința prințului, ci chiar de doamna Coste, și au precizat că acestea au fost puse în mod voluntar și gratuit la dispoziția *Paris Match* în vederea publicării lor.

35. În cele din urmă, au subliniat că revista *Bunte* publicase în Germania un articol foarte asemănător la 4 mai 2005, anterior publicării articolului incriminat, și că instanțele germane au respins acțiunea formulată de prinț împotriva acestei reviste.

36. Prin hotărârea din 27 februarie 2007, Curtea de Casație a respins recursul, în special, pentru următoarele motive:

„[...] orice persoană, indiferent de rangul său, nașterea sa, averea sa, funcțiile actuale sau viitoare pe care le deține, are dreptul la respectarea vieții sale private; [...] hotărârea subliniază că, pe de o parte, la data publicării articolului, existența și filiația copilului nu erau cunoscute publicului și că, pe de altă parte, Constituția Principatului excludea posibilitatea ca respectivul copil să aibă acces la tron întrucât s-a născut în afara căsătoriei – situație referitor la care, de altfel, societatea nu a susținut, în concluziile sale, că făcea obiectul unei dezbateri în societatea franceză sau cea monegască și nici că fusese studiată de publicația în litigiu – și, în cele din urmă, că articolul conținea numeroase digresiuni referitoare la circumstanțele în care se cunoscuseră doamna [Coste] și Prințul Albert și la relația lor, reacțiile acestuia la primirea veștii sarcinii și comportamentul său ulterior față de copil; [...] în lumina acestor constatări și considerații, curtea de apel a reținut în mod corect faptul că nu exista niciun subiect de actualitate și nicio dezbatere de interes general care ar fi justificat relatarea acestui subiect la momentul publicării articolului în litigiu, în temeiul informării legitime a publicului; [...] în plus, publicarea fotografiilor unei persoane pentru a ilustra informații care aduc atingere vieții sale private încalcă în mod necesar dreptul acesteia la respectarea imaginii sale [...]”

C. Procedura în fața instanțelor germane

37. La 12 mai 2005, după apariția inițială a articolului la 4 mai 2005 (supra, pct. 11), revista săptămânală *Bunte* a publicat un nou articol consacrat dezvăluirii paternității prințului, însoțit, de această dată, de mai multe fotografii înfățișându-l pe prinț cu copilul.

38. Prințul a introdus împotriva revistei o cerere pentru formularea unei ordonanțe președințiale cu scopul de a interzice orice nouă publicare, dar aceasta a fost respinsă prin încheierea din 19 iulie 2005 a Tribunalului Regional (*Landgericht*) din Freiburg, confirmată la 18 noiembrie 2005 de Curtea Regională Superioară (*Oberlandesgericht*) din Karlsruhe.

39. Tribunalul Regional din Fribourg a subliniat în special că, în calitate de personalitate „absolută” a istoriei contemporane, prințul trebuia să tolereze ingerințele contestate în viața sa privată, având în vedere valoarea informativă a reportajului. Acesta a observat că veridicitatea informațiilor publicate de săptămânal, referitoare la declarațiile mamei copilului și paternitatea solicitantului, nu a fost contestată în privința niciunui aspect concret. Tribunalul regional a considerat, de asemenea, că publicația nu era inacceptabilă din punctul de vedere al protecției vieții intime a unei persoane, întrucât dezvăluirile făcute nu făceau parte din acest domeniu, ci din sfera vieții private, care era mai puțin protejată. Acesta a apreciat că dreptul publicului la informare rezulta din poziția socială a solicitantului și că presiunea pe care acesta ar fi putut să o simtă ca urmare a acestor dezvăluiri, care urmăreau să îl oblige să își recunoască copilul, nu interzicea publicarea informațiilor, ci era doar o consecință inevitabilă, pe care acesta trebuia să o suporte. A subliniat că fotografiile publicate fuseseră efectuate cu acordul solicitantului, în sfera sa privată, și fuseseră puse la dispoziția presei de către o persoană la fel de îndreptățită ca și el să facă acest lucru. A considerat că libertatea presei avea întâietate față de protecția sferei vieții private a solicitantului și a dreptului său la imagine, ca urmare a importanței majore pe care o avea comunicarea către public a unor informații referitoare la fiul născut în afara căsătoriei al persoanei în cauză și la mama copilului. În cele din urmă, acesta a considerat că mama, și nu prințul – care nu recunoscuse copilul – era cea care trebuia să hotărască dacă divulgarea existenței copilului intra sau nu în sfera vieții private protejate.

40. Ca urmare a apelului formulat de prinț, Curtea Regională Superioară a dispus ca revista să nu republice sau să nu permită publicarea unei fotografii apărute în numărul din 4 mai 2005 al revistei *Bunte*, în care persoana în cauză era înfățișată alături de doamna Coste, într-un moment de intimitate. Totuși, a considerat că problema existenței unui descendent de sex masculin al Prințului Principatului de Monaco – o monarhie constituțională ereditară – avea o importanță decisivă și că interesul pe care îl aveau față de această chestiune nu numai monegascii, ci și numeroase persoane care locuiau în afara Principatului, merita să fie protejat și nu trebuia să fie suprimat de interesul solicitantului de a asigura protecția sferei sale private, pe motiv că situația juridică actuală permitea accesul la tron numai copiilor legitimi.

II. TEXTELE DE DREPT FRANCEZ ȘI MONEGASC ȘI TEXTELE EUROPENE RELEVANTE

A. Dreptul intern relevant

41. Dispozițiile relevante din Codul civil se citesc după cum urmează:

Articolul 9

„Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private.

Fără a aduce atingere dreptului la repararea prejudiciului suferit, judecătorii pot să dispună orice măsuri, cum ar fi sechestrul, confiscarea și altele, care pot să împiedice sau să pună capăt unei ingerințe în intimitatea vieții private; în caz de urgență, astfel de măsuri pot fi dispuse prin intermediul unei ordonanțe președințiale.”

Articolul 1382

„Orice faptă a omului, care cauzează altuia prejudiciu, obligă pe acela din a cărui greșeală s-a ocazionat, a-l repara.”

B. Constituția Principatului Monaco

42. Pasajele relevante în speță ale articolului 10 din Constituția Principatului Monaco din 17 decembrie 1962 (modificată prin Legea nr. 1.249 din 2 aprilie 2002) prevăd următoarele:

„Succesiunea la Tron, deschisă ca urmare a decesului sau a abdicării, se face din rândul descendenților direcți și legitimi ai Prințului suveran, pe baza principiului primogeniturii, având prioritate cei de gen masculin și cu același grad de rudenie.

În absența unor descendenți direcți și legitimi, succesiunea se face în favoarea fraților și surorilor Prințului suveran și a descendenților lor direcți și legitimi, pe baza principiului primogeniturii, având prioritate cei de gen masculin și cu același grad de rudenie.

În cazul în care moștenitorul care ar fi trebuit să aibă acces la Tron, în temeiul paragrafelor anterioare, a decedat sau a renunțat la Tron înainte de deschiderea succesiunii, succesiunea se face în favoarea descendenților săi direcți și legitimi, pe baza principiului primogeniturii, având prioritate cei de gen masculin și cu același grad de rudenie.

În cazul în care aplicarea paragrafelor de mai sus nu permite ocuparea Tronului, succesiunea se face în favoarea unei rude colaterale desemnate de Consiliul de Coroană, cu avizul conform al Consiliului de Regență. Atribuțiile Prințului sunt exercitate provizoriu de Consiliul de Regență.

Succesiunea la Tron se poate face numai în beneficiul unei persoane cu naționalitate monegască, în ziua deschiderii succesiunii.

[...]”

C. Textele europene relevante

1. Rezoluția 1165 (1998) a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei

43. În părțile sale relevante în speță, Rezoluția 1165 (1998) a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei privind dreptul la respectarea vieții private, adoptată la 26 iunie 1998, are următorul cuprins:

1. „Adunarea reamintește dezbaterile de actualitate pe care a consacrat-o dreptului la respectarea vieții private în cursul sesiunii din septembrie 1997, la câteva săptămâni după accidentul care a costat-o viața pe Prințesa de Wales.
2. Cu această ocazie, anumite voci au solicitat o consolidare la nivel european a protecției vieții private, în special a persoanelor publice, prin intermediul unei convenții, în vreme ce altele considerau că viața privată era suficient de protejată de legislațiile naționale și de Convenția europeană a drepturilor omului și că nu trebuia să se aducă atingere libertății de exprimare.
3. Pentru a profunde analiza acestui subiect, Comisia pentru probleme juridice și drepturile omului a organizat o audiere la Paris la 16 decembrie 1997, cu participarea atât a persoanelor publice sau a reprezentanților acestora, cât și a mass-mediei.
4. Dreptul la respectarea vieții private, garantat la art. 8 din Convenția europeană a drepturilor omului, a fost deja definit de Adunare în Declarația privind mijloacele de comunicare în masă și drepturile omului, inclusă în Rezoluția 428 (1970), ca fiind «dreptul unei persoane de a-și trăi viața după bunul plac, cu un minim de ingerințe».
5. Pentru a ține seama de apariția unor noi tehnologii de comunicare, care permit stocarea și utilizarea de date personale, este necesar să se adauge la această definiție dreptul de a-și controla propriile date.
6. Adunarea este conștientă de faptul că dreptul la respectarea vieții private este deseori încălcat, chiar și în țările dotate care dispun de o legislație specifică pentru protejarea acesteia, având în vedere că viața privată a devenit o marfă foarte profitabilă pentru unele mijloace de informare în masă. În special persoanele publice sunt victimele acestor încălcări, detaliile vieții lor private fiind un stimulent pentru vânzări. În același timp, persoanele publice trebuie să fie conștiente că poziția specifică ocupată de acestea în societate – care este, cel mai adesea, consecința propriei alegeri – generează automat o presiune ridicată în viața lor privată.
7. Persoanele publice sunt cele care exercită funcții publice și/sau folosesc resurse publice și, mai general, toate persoanele care joacă un rol în viața publică, în sectorul politic, economic, artistic, social, sportiv sau în orice alt domeniu.
8. Mass-media aduce adesea atingere dreptului la respectarea vieții private, în numele unei interpretări unilaterale a dreptului la libertatea de exprimare, garantat de art. 10 din Convenția europeană a drepturilor omului, considerând că cititorii au dreptul să știe totul despre persoanele publice.
9. Este adevărat că anumite fapte care țin de sfera vieții private a persoanelor publice, în special a politicienilor, pot fi de interes pentru cetățeni și, prin urmare, este legitim ca acestea să fie aduse la cunoștința cititorilor, care sunt, de asemenea, alegători.
10. Prin urmare, este necesar să se găsească o modalitate pentru a permite exercitarea echilibrată a două drepturi fundamentale, ambele garantate de Convenția europeană

a drepturilor omului: dreptul la respectarea vieții private și dreptul la libertatea de exprimare.

11. Adunarea reafirmă importanța dreptului la respectarea vieții private a fiecărei persoane și a dreptului la libertatea de exprimare, în calitate de fundamente ale unei societăți democratice. Aceste drepturi nu sunt nici absolute și nici nu există o ierarhie a acestora, având o importanță egală.
12. Adunarea reamintește totuși că dreptul la respectarea vieții private, garantat de art. 8 din Convenția europeană a drepturilor omului, trebuie să protejeze persoanele particulare nu numai împotriva ingerinței autorităților publice, dar și împotriva ingerinței persoanelor particulare și a instituțiilor private, inclusiv din partea mijloacelor de informare în masă.
13. Adunarea consideră că, întrucât toate statele membre au ratificat Convenția europeană a drepturilor omului și, în plus, există numeroase legislații naționale care includ dispoziții ce garantează această protecție, nu este necesar așadar să se propună adoptarea unei noi convenții pentru a garanta dreptul la respectarea vieții private.

[...]"

2. Declarația privind obligațiile și drepturile jurnaliștilor

44. Declarația privind obligațiile și drepturile jurnaliștilor, adoptată la München la 24 și 25 noiembrie 1971 de către organizațiile profesionale ale jurnaliștilor din statele membre ale Comunității Europene, a fost aprobată de Federația Internațională a Jurnaliștilor la Congresul de la Istanbul din 1972. Aceasta prevede în special următoarele:

„Preambul

Dreptul la informare, la libertatea de exprimare și la critică constituie una dintre libertățile fundamentale ale oricărei ființe umane.

Toate obligațiile și drepturile jurnaliștilor își au originea în acest drept al publicului de a fi informat cu privire la evenimente și opinii.

Responsabilitatea jurnaliștilor față de public primează asupra oricărei alte responsabilități, în special față de angajatori și autoritățile publice.

Misiunea de informare implică în mod necesar limitări pe care înșiși jurnaliștii și le impun în mod spontan. Acesta este obiectul declarației privind obligațiile care sunt formulate mai jos.

Totuși, aceste obligații pot fi respectate efectiv, în cadrul exercitării profesiei de jurnalist, numai în măsura în care sunt îndeplinite condițiile concrete ale independenței și demnității profesionale. Acesta este obiectul declarației de mai jos privind drepturile.

Declarație privind obligațiile

Principalele obligații pe care le are jurnalistul, în procesul de cercetare, redactare și comentare a evenimentelor, sunt următoarele:

- 1) să respecte adevărul, indiferent de consecințele acestuia asupra propriei persoane, ca urmare a dreptului publicului de a cunoaște adevărul;
- 2) să apere libertatea de a informa, de a comenta și de a critica;

- 3) să publice numai informațiile a căror origine este cunoscută sau care sunt însoțite, dacă este cazul, de rezervele care se impun; să nu șteargă informații esențiale și să nu modifice textele și documentele;
- 4) să nu folosească metode neloiale pentru a obține informații, fotografii și documente;
- 5) să își asume obligația de a respecta viața privată a persoanelor;
- 6) să rectifice orice informație publicată care se dovedește a fi inexactă;
- 7) să păstreze secretul profesional și să nu dezvăluie sursa informațiilor obținute cu titlu confidențial;
- 8) să nu comită următoarele fapte: plagiatul, calomnia, defăimarea, acuzațiile nefondate, precum și acceptarea oricărui tip de avantaj ca urmare a publicării sau a ștergerii unor informații;
- 9) să nu confunde niciodată profesia de jurnalist cu cea de agent de publicitate sau propagandist; să nu accepte niciun fel de instrucțiune, directă sau indirectă, din partea unor agenții de publicitate;
- 10) să reziste oricărei presiuni și să accepte instrucțiuni de redactare numai din partea persoanelor din echipa de redacție.

Orice jurnalist demn de acest nume consideră că are datoria de a respecta cu strictețe principiile enunțate mai sus; în temeiul dreptului în vigoare în fiecare țară, jurnalistul recunoaște exclusiv jurisdicția colegilor săi în ceea ce privește aspectele care țin de onoarea profesională, excluzând orice ingerință din partea statului sau de altă natură.

Declarație privind drepturile

- 1) Jurnaliștii invocă dreptul de liber acces la toate sursele de informații și dreptul de a investiga în mod liber toate evenimentele care condiționează viața publică. Prin urmare, confidențialitatea cauzelor publice sau private nu poate fi opozabilă jurnalistului decât în situații excepționale, în care există motive clar exprimate.
  - 2) Jurnalistul are dreptul de a refuza orice subordonare care ar contraveni politicii generale a organului de presă cu care colaborează, astfel cum a fost stabilită în scris în contractul său de muncă, precum și orice subordonare care nu este inclusă în mod clar în această politică generală.
  - 3) Jurnalistul nu poate fi obligat să îndeplinească un act profesional sau să exprime o opinie care contravine convingerii sau conștiinței sale.
- [...]"

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 10 DIN CONVENȚIE

45. Reclamantele susțin că hotărârea de condamnare pronunțată împotriva lor constituie o ingerință nejustificată în exercitarea libertății lor de informare. Acestea invocă art. 10 din Convenție, care are următorul cuprins:

„1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică statele să supună societățile de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercițarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

A. Hotărârea Camerei

46. Camera a subliniat că hotărârea de condamnare pronunțată împotriva reclamantelor nu făcea distincție între informațiile referitoare la o dezbateră de interes general și informațiile care priveau exclusiv detalii din viața privată a prințului. În consecință, în pofida marjei de apreciere de care dispun statele contractante în materie, aceasta a considerat că nu exista un raport rezonabil de proporționalitate între, pe de o parte, restricțiile impuse de instanțele naționale cu privire la dreptul reclamantelor la libertatea de exprimare și, pe de altă parte, obiectivul legitim urmărit. În consecință, a constatat că a fost încălcat art. 10 din Convenție (hotărârea Camerei, pct. 51-75).

B. Argumentele părților în fața Marii Camere

1. Argumentele reclamantelor

47. Reclamantele susțin că hotărârea de condamnare a unei reviste de actualități, pentru publicarea unor informații care fuseseră deja divulgate în mass-media și pentru ilustrarea lor cu fotografii care aveau legătură cu subiectul, a constituit o ingerință în libertatea sa de a comunica informații de interes general. Acestea consideră că respectiva condamnare este extrem de gravă și fără precedent și că trebuia să fie considerată o ingerință excesivă în libertatea sa de exprimare și de informare, cu un efect disuasiv evident.

48. Reclamantele nu contestă faptul că ingerința în litigiu avea o bază legală, și anume art. 9 din Codul civil, și nici că aceasta urmărea un scop legitim, și anume „protecția drepturilor altora”, în ceea ce privește dreptul prințului la respectarea vieții private și la propria imagine. Acestea exprimă totuși o rezervă în această privință și susțin că instanțele interne au interpretat în sens prea larg noțiunea de viață privată în înțelesul art. 9 din Codul civil și al art. 8 din Convenție.

49. Reclamantele consideră că dreptul la viață privată trebuie să fie respectat, dar că acest drept nu are un caracter absolut, în special în cazul în care intră în conflict cu dreptul la libertatea de exprimare și de informare sau

cu drepturile altor persoane vizate de publicație. Acestea critică instanțele naționale pentru că nu au pus în balanță drepturile prințului cu alte drepturi, care, potrivit acestora, sunt la fel de importante: drepturile mamei, pe care le consideră la fel de legitime într-o societate democratică, dreptul copilului de a fi recunoscut oficial și dreptul ziarului de a comunica informații de interes general, care nu mai erau confidențiale la data publicării.

50. Reclamantele consideră, de asemenea, că deciziile atacate nu au făcut niciun fel de distincție între cetățenii obișnuiți și persoanele publice (*a fortiori* cu atât mai mult politicienii și șefii de stat, inevitabil expuși interesului mass-mediei), procedând astfel în contradicție cu jurisprudența Curții și cu jurisprudența franceză actuală. În susținerea acestei teze, reclamantele afirmă că jurisprudența dezvoltată de instanțele interne recunoaște dreptul publicului la informare cu privire la fapte referitoare la viața privată și citează, cu titlu de exemplu, o serie de cauze soluționate de către instanțele naționale pe această bază.

51. Reclamantele afirmă, de asemenea, în ceea ce privește necesitatea ingerinței în litigiu, că orice excepție de la o libertate fundamentală trebuie să fie interpretată în mod restrictiv și că excepțiile de la libertatea de exprimare nu pot conduce, așadar, la o cenzură disproporționată. Acestea susțin că dreptul la respectarea vieții private nu are un caracter absolut și argumentează că deciziile pronunțate de instanțele naționale în prezenta cauză nu corespundeau niciunei nevoi sociale imperioase, în măsura în care instanțele nu au efectuat o examinare aprofundată a drepturilor în cauză și nici nu au ținut seama de criteriile care decurg din jurisprudența Curții.

52. În această privință, reclamantele susțin, în special, că, într-o monarhie ereditară, informațiile referitoare la existența unui moștenitor născut în afara căsătoriei, pe care tatăl său nu l-a recunoscut încă oficial, constituie un subiect de interes general, legat atât de viitorul monarhiei, cât și de atitudinea prințului, o persoană publică. Problema filiației era de interes nu numai în ceea ce privește starea civilă a prințului – nu era irelevant să se știe dacă acesta era sau nu tată unui copil născut în afara căsătoriei și dacă l-a recunoscut sau nu – ci și în ceea ce privește ordinea moștenitorilor și chiar a posibililor succesori la tron, ținând seama de natura ereditară a dinastiei monegasce și de absența, la momentul faptelor, a oricărui moștenitor cunoscut. Reclamantele subliniază, în această privință, că dispozițiile Constituției Principatului Monaco fuseseră modificate cu puțin timp înainte de moartea Prințului Rainier și că nu putea fi exclusă o nouă modificare a lor. În plus, informațiile în cauză erau de natură să le ofere cetățenilor monegaschi clarificări cu privire la concepțiile sale etice și la respectul acestuia față de drepturile fundamentale, pe care pretinde că le respectă și pe care le susține în mod public și pe plan politic.

53. De asemenea, reclamantele argumentează că prințul folosește resurse publice, dintre care unele pentru a asigura viitorul și educația fiului său, aspect care îi interesează în mod direct pe contribuabilii din Principatul Monaco și

din Franța. Acestea susțin, de asemenea, că instanțele germane, care fuseseră sesizate cu o cauză similară în esență, consideraseră că informațiile în cauză justificau o dezbatere de interes general. În plus, afirmă că informarea publicului cu privire la acest subiect de actualitate era cu atât mai legitimă cu cât prințul și-a recunoscut până la urmă copilul, în contextul unui plan mediatic de mare amploare. Adaugă că, prin declarația făcută de prinț cu privire la problema succesiunii la tron, acesta a admis că informațiile contestate erau de interes general.

54. În continuare, reclamantele afirmă că notorietatea prințului, în calitate de șef al statului monegasc, nu poate fi contestată. În ceea ce privește obiectul reportajului, reclamantele consideră că acesta depășea sfera vieții private a prințului și că se extindea, de asemenea, la viața privată a mamei copilului – care era liberă să se exprime – și la cea a copilului, care avea dreptul să fie recunoscut oficial. În această privință, susțin că, într-o societate democratică, dorința unei singure persoane, fie ea și un suveran, nu poate să confere privilegiu de natură să constituie o ingerință în drepturile celorlalte persoane interesate și, în special, „să îl împiedice pe fiul acesteia să își afirme existența și să obțină recunoașterea identității sale”.

55. Reclamantele subliniază, de asemenea, că nu s-a contestat faptul că articolul cuprindea informații și fotografii furnizate de mama copilului, care contactase ea însăși revista *Paris Match*, decizie motivată de dorința ei de a obține recunoașterea oficială a fiului său. Acestea afirmă că fotografiile contestate au fost realizate într-un apartament, cu acordul deplin al prințului, și consideră că nu conțin niciun fel de detalii intime și nici nu înfățișează într-o lumină dezavantajoasă vreunul din protagoniștii acestora. Fotografiile în care prințul apare în compania doamnei Coste au fost efectuate în cadrul unor evenimente oficiale, astfel că revista nu poate fi criticată pentru publicarea acestora. Aceasta a publicat doar fotografii puse la dispoziție de mama copilului, în special cu scopul de a conferi credibilitate declarațiilor acesteia. De altfel, nu au fost contestate nici veridicitatea informațiilor publicate, nici condițiile în care aceste informații și imaginile care le însoțeau fuseseră puse la dispoziția revistei. Prin urmare, TGI din Nanterre a calificat în mod eronat aceste informații drept „simple zvonuri”.

56. În plus, reclamantele argumentează că principiul liberei alegeri a modului de comunicare a informației, corolarul libertății de informare, nu poate fi contestat fără a goli această libertate de substanța sa. În această privință, reclamantele susțin că aveau libertatea de a ilustra articolul în discuție cu fotografii relevante. Or, acesta este și cazul fotografiilor publicate. În ceea ce privește repercusiunile articolului, reclamantele contestă faptul că ar fi putut dezvălui vreo informație care nu fusese deja divulgată publicului de către presa și mass-media audiovizuală britanică, americană, germană și franceză, precum și pe internet. Prin urmare, acestea susțin relativizarea impactului acestui articol. Adaugă că, după apariția articolului în cauză,

prințul a recunoscut paternitatea sa în mod public, în cadrul unui plan mediatic de amploare, recunoscând totodată existența unui alt copil.

57. Prin urmare, reclamantele se plâng de faptul că au suferit o ingerință în exercitarea dreptului lor la libertatea de exprimare, care, pe de o parte, nu a fost „necesară”, în măsura în care aceasta nu a răspuns unei nevoi sociale imperioase” și care, pe de altă parte, a fost disproporționată, prin consecințele sale, în raport cu scopul legitim urmărit. Acestea consideră că, la aprecierea pretensei încălcări și a prejudiciului suferit, a fost luat în considerare numai dreptul prințului la respectarea vieții sale private. În plus, reclamantele apreciază că sancțiunile impuse au fost foarte aspre: în opinia lor, măsura prin care s-a dispus publicarea hotărârii judecătorești este echivalentă cu exproprierea unui ziar și cu privarea acestuia de un spațiu în cadrul căruia este exercitată libertatea de exprimare și are valoarea și efectul unei blam public menit să discrediteze revista.

58. În cele din urmă, reclamantele susțin că, atunci când curtea de apel și Curtea de Casație s-au pronunțat asupra cauzei, prințul confirmase deja existența copilului său născut în afara căsătoriei printr-un comunicat oficial, precum și în cadrul a numeroase interviuri acordate în presă. Reclamantele critică autoritățile naționale că nu au ținut seama de acest aspect atunci când au apreciat prejudiciul pretins. Acestea concluzionează că publicația în cauză era în mod evident legitimă și că, prin urmare, nu a existat un raport rezonabil de proporționalitate între scopul urmărit și deciziile aspre de condamnare pronunțate împotriva lor, alături de inserarea, pe coperta revistei, a comunicatului privind hotărârea judecătorească.

2. Argumentele Guvernului

59. După o recapitulare a jurisprudenței Curții de Casație în materie de protecție a vieții private, Guvernul afirmă, în primul rând, că s-a considerat că relațiile personale de familie sau sentimentale ale unei persoane, gravitatea, bolile, intervențiile chirurgicale, convingerile religioase, domiciliul sau dreptul la imagine intră sub incidența vieții private. Acesta precizează, în plus, că pot fi dezvăluite numai informațiile care au legătură cu dreptul publicului la informare. În cazul în care pretensele încălcări privesc persoane a căror viață sau al căror statut de persoane publice le conferă celebritate, jurisprudența face o distincție în funcție de natura informațiilor în cauză.

60. În această privință, Guvernul subliniază că, deși Curtea de Casație a considerat că „orice persoană, indiferent de rangul său, nașterea sa, averea sa, funcțiile actuale sau viitoare pe care le deține, are dreptul la respectarea vieții sale private”, instanța a validat totuși și divulgarea de informații atunci când acest lucru este necesar din perspectiva dezbaterii publice.

61. Acest context juridic intern fiind expus, Guvernul nu contestă faptul că hotărârea de condamnare pronunțată împotriva reclamantelor constituie o ingerință în exercitarea dreptului lor la libertatea de exprimare. Totuși,

Guvernul afirmă că această ingerință era prevăzută de lege – fapt care nu putea fi ignorat de reclamante, în calitatea lor de profesioniști ce activează în domeniul presei – precum și că urmărea un scop legitim, și anume protejarea dreptului prințului la viață privată și la imagine.

62. Guvernul susține, de asemenea, că instanțele interne au respectat jurisprudența Curții. În această privință, argumentează că afirmațiile în litigiu trebuie să fie examinate în lumina ansamblului cauzei și că trebuie să se țină seama de conținutul termenilor folosiți și de contextul în care au fost făcute. Invocând marja de apreciere ce este recunoscută statelor în materie, acesta susține că, în domeniul libertății de exprimare, care implică o abordare subiectivă, instanțele naționale sunt cele mai în măsură să califice faptele, iar controlul exercitat de Curte nu ar trebui să aibă ca efect înlocuirea aprecierii instanțelor interne cu propria apreciere a faptelor. În speță, instanțele interne au efectuat o analiză atentă și au încercat să păstreze un echilibru între protecția vieții private și cea a libertății de exprimare. Prin urmare, nu există nicio justificare pentru abaterea de la aprecierea Curții de Casație.

63. În fața Marii Camere, Guvernul a susținut, de asemenea, că, în cadrul aprecierii circumstanțelor speței, nu era necesar să se țină seama de dorința doamnei Coste de a face publică identitatea tatălui fiului său, pentru ca acesta să fie recunoscut. În opinia sa, dacă *Paris Match* intenționa să invoce interesele doamnei Coste în apărarea sa, aceasta ar fi trebuit să o citeze să se înfățișeze în fața instanțelor naționale. Așadar, prezenta cauză privește doar un conflict clasic între drepturile și interesele unui organ de presă, care invocă libertatea sa de exprimare, și cele ale unei persoane care a făcut obiectul unui reportaj și care se plânge de o încălcare a dreptului la respectarea vieții sale private.

64. Or, Guvernul consideră că, în această privință, în speță a existat o necesitate imperioasă de a-l proteja pe prinț. În opinia sa, articolul contestat nu privea un subiect de interes general. Acesta recunoaște că anumite informații referitoare la prinț puteau să fie făcute publice în temeiul funcțiilor deținute de acesta, dar consideră că dezvoltările în litigiu, în afara faptului că erau deosebit de intime, nu afectau în niciun fel organizarea statului monegasc.

65. În plus, Guvernul consideră că noțiunea de contribuție la o dezbatere de interes general a fost interpretată eronat de către Cameră, deschizându-se astfel calea către o incertitudine juridică considerabilă. În această privință, susține că o interpretare excesiv de largă a acestei noțiuni ar reduce aproape la zero sfera de aplicare a principiului protecției vieții private și de familie a personalităților publice, prevăzut de Convenție, și ar deschide calea către încălcarea repetată a drepturilor persoanelor publice la respectarea vieții private și la imagine, în scopuri exclusiv comerciale.

66. Acesta a susținut în fața Marii Camere că, în hotărârea pronunțată în cauza *Von Hannover împotriva Germaniei (nr. 2)* [(MC), nr. 40660/08 și 60641/08, CEDO 2012], Curtea a reținut o interpretare deosebit de largă a

noțiunii de dezbatere de interes general. După cum s-a evidențiat și în doctrină, această interpretare constituie o abatere de la prima hotărâre pronunțată în cauza *Von Hannover* (citată anterior) și deschide calea pentru publicarea unor fotografii și a unor articole care aduc atingere vieții private a persoanelor publice, făcând în treacăt referire la o dezbatere de interes general, care, la momentul publicării, pare suficientă pentru a o justifica. În opinia Guvernului, dacă ar prevala o astfel de interpretare, noțiunea de dezbatere de interes general, care, în opinia sa, urmărește să asigure respectarea vieții private a publicului, ar rămâne fără substanță.

67. Guvernul consideră că, pe baza constatării că articolul în cauză conținea informații referitoare la viața privată, sau chiar intimă, a prințului, Marea Cameră ar trebui să considere că hotărârea de condamnare a reclamantelor era justificată. Afirmă că aspectele vieții private prezentate în articol trebuie să prevaleze și că scopul principal, dacă nu chiar exclusiv, al publicației a fost satisfacerea curiozității unui anumit segment al publicului cu privire la detaliile vieții private a prințului.

68. Astfel, Guvernul a susținut în fața Marii Camere că eventuala succesiune a unui copil născut în afara căsătoriei la tronul Principatului a fost considerată în mod eronat de către Cameră ca reprezentând „mesajul central al articolului”: în fapt, acesta conținea doar două trimiteri la acest aspect, și anume opt rânduri din cele cinci sute de rânduri din text, care se întindea pe patru pagini, la care se adăugau șase pagini de fotografii, în afară de cea de pe copertă. Guvernul reiterează că faptul că prințul are un fiu născut în afara căsătoriei, care nu are niciun statut oficial, nu intră în sfera unei debateri de interes general.

69. Recunoscând totodată că instanțele germane au respins cererea pentru pronunțarea unei ordonanțe președințiale formulată de prinț împotriva săptămânalului *Bunte* pentru un articol similar celui publicat în *Paris Match*, Guvernul susține că statele părți au tradiții diferite în ceea ce privește respectarea de către mass-media a vieții private, în special a vieții private a persoanelor publice. Astfel, legislația și jurisprudența din Franța asigură o protecție mai mare a vieții private decât în Germania și în Regatul Unit. Prin urmare, scopul Convenției nu este armonizarea legislațiilor naționale. Instanțele franceze au fost, așadar, îndreptățite să considere, spre deosebire de instanțele germane, că nașterea fiului prințului nu intră în sfera unei debateri de interes general: aceasta este o poziție rezonabilă de conciliere a drepturilor concurente în cauză.

70. Guvernul adaugă că, chiar dacă Marea Cameră ar considera că această naștere intră în sfera unei debateri de interes general, prezența, în articolul în litigiu, a numeroase detalii intime ar justifica totuși ca, în speță, protecția vieții private să prevaleze asupra libertății de exprimare.

71. Acesta apreciază, în fapt, că publicarea articolului și a mai multor fotografii în care prințul este înfățișat alături de fiul său a constituit o ingerință majoră în viața privată a persoanei în cauză. Astfel, articolul conținea

dezvăluiri cu privire la cele mai intime detalii ale vieții prințului. În plus, prințul și-a dat consimțământul pentru realizarea de fotografii cu fiul său pentru un uz privat și nu în scopul publicării lor. În această privință, Guvernul impută reclamantelor faptul că nu au efectuat o selecție a informațiilor furnizate de doamna Coste, în vederea excluderii detaliilor intime referitoare la prinț, și că, dimpotrivă, au ales să publice aceste detalii intime, nerespectându-și astfel obligațiile și responsabilitățile.

72. Guvernul afirmă, de asemenea, că folosirea de către revistă a unor fotografii și legende a conferit acestei știri prezentate în exclusivitate („scoop”) o tentă de senzational. Acesta adaugă că reclamantele nu pot invoca un eveniment care a avut loc ulterior publicării articolului, și anume declarația prințului cu privire la acest subiect, pentru a fi exonerate de răspunderea pentru articol.

73. În cele din urmă, Guvernul explică faptul că *Paris Match* este un ziar comercial, care exploatează frecvent viața privată a altor persoane pentru a satisface curiozitatea cititorilor săi și că avantajul acestei exploatare comerciale decurge din natura mai mult sau mai puțin scandaloasă a dezvăluirilor publicate în ziar. În speță, numărul în litigiu al *Paris Match* a avut un tiraj de peste un milion de exemplare. În consecință, Guvernul consideră că ingerința în discuție în prezenta cauză a fost necesară și a respectat obligația de proporționalitate care decurge din jurisprudența Curții, având în vedere că valoarea despăgubirilor acordate trebuie stabilită în raport cu veniturile revistei.

C. Observațiile terților intervenienți

1. Observațiile Guvernului Principatului Monaco

74. Guvernul Principatului Monaco apreciază că hotărârea Camerei ridică o problemă gravă legată de interpretarea și aplicarea art. 8 și 10 din Convenție. În această privință, afirmă că, oricât de relevant ar fi, criteriul privind „contribuția la o dezbatere de interes general” constituie o garanție reală a păstrării echilibrului între libertatea de exprimare și protecția vieții private doar în cazul în care este aplicat în mod corect și nu este subminat. În speță, considerațiile referitoare la paternitatea unui copil care, în mod evident, era exclus de la succesiunea la tron nu ar putea intra în sfera dezbaterii de interes general. Potrivit Guvernului Principatului Monaco, scopul principal, dacă nu chiar exclusiv, al publicației în cauză era satisfacerea interesului unui anumit segment al publicului pentru viața intimă a persoanelor publice. În plus, soluția reținută în hotărârea Camerei ar putea da naștere unor temeri legate de faptul că justificarea contribuției la o dezbatere de interes general ar putea, în viitor, să fie interpretată în sens prea larg, ceea ce ar submina considerabil protecția vieții private, la care se pot aștepta în mod legitim persoanele publice, în special cele care exercită funcții politice.

75. Guvernul Principatului Monaco afirmă, de asemenea, că în categoria de „persoane publice” este inclusă o subcategorie foarte specială, cea a „personalităților politice”, care sunt expuse într-o măsură și mai mare din punctul de vedere al interesului mass-mediei. Acesta apreciază că este important să se asigure că, în practică, articolele de presă referitoare la „personalitățile politice” nu beneficiază de prezumția cvasiabsolută a contribuției lor *per se* la o dezbateră în interes general. Or, hotărârea Camerei reprezintă un risc major în această privință, și anume acela ca protecția vieții private a personalităților politice să fie redusă considerabil sau chiar total. Este cu atât mai important să se țină seama de acest aspect având în vedere că este de așteptat ca interpretarea Curții să servească drept referință pentru fiecare înaltă parte contractantă.

2. *Observațiile Media Legal Defence Initiative („MLDI”)*

76. ONG-ul MLDI consideră că, într-o monarhie ereditară, succesiunea la tron este o problemă de interes general. Acesta este de acord cu interpretarea acestei noțiuni de către Cameră. Observând că, în Germania și în Belgia, există deja o interpretare largă a noțiunii de problemă de interes general, acesta susține că ar trebui ca jurnaliștilor și editorilor să li se recunoască, în exercitarea discernământului lor profesional, o anumită marjă de apreciere în ceea ce privește detaliile care trebuie incluse pentru a evidenția esența unui mesaj, în special atunci când este clar că acest mesaj privește un aspect de interes general. De altfel, o astfel de marjă este recunoscută în Regatul Unit și în alte state membre ale Consiliului European.

77. MLDI explică faptul că, într-o monarhie constituțională, șeful statului joacă un rol fundamental de reprezentare și exercită competențe care pot include exprimarea de comentarii publice sau private adresate politicianilor, cu privire la numeroase aspecte. În plus, într-o astfel de monarhie, problemele care privesc succesiunea la tron prezintă un interes public legitim, ceea ce influențează marja de apreciere care trebuie să fie acordată presei pentru a relata astfel de probleme și dreptul publicului de a fi informat cu privire la acestea, atunci când este cazul.

78. De asemenea, MLDI apreciază că sancțiunea impusă în prezenta cauză a fost deosebit de severă. În opinia sa, obligația de publicare a hotărârii judecătorești este de natură nu numai să aducă prejudicii reputației revistei, ci și să aibă un impact semnificativ asupra vânzărilor sale viitoare. În plus, consideră că valoarea ridicată a despăgubirilor acordate în speță ar trebui, în lumina jurisprudenței Curții, să fie considerată o formă de cenzură.

D. Motivarea Curții

79. Curtea observă că părțile sunt de acord cu faptul că hotărârea de condamnare în litigiu a constituit o ingerință în exercitarea de către reclamante a dreptului la libertatea de exprimare, protejat de art. 10 din

Convenție. Nu este contestat nici faptul că această ingerință era prevăzută de lege, în măsura în care se întemeia pe art. 9 și 1382 din Codul civil, și nici că urmarea un scop legitim, și anume protecția drepturilor altora în sensul art. 10 § 2 din Convenție – în speță, drepturile prințului la respectarea vieții private și la imagine. Curtea subscrie la această apreciere.

80. Totuși, reclamantele exprimă o rezervă cu privire la legalitatea și la legitimitatea ingerinței în cauză, considerând că, în speță, noțiunea de viață privată a fost interpretată în sens prea larg de către instanțele naționale și plângându-se de faptul că acestea nu au realizat o examinare detaliată a diferitelor interese implicate (supra, pct. 48-50). În aceste condiții, Curtea consideră că aceste argumente privesc aprecierea necesității ingerinței și nu sunt de natură să pună sub semnul întrebării legalitatea și scopul legitim ale acesteia.

81. În speță, litigiul privește problema de a stabili dacă ingerința era „necesară într-o societate democratică”.

1. Principiile generale care decurg din jurisprudența Curții

82. Sesizată cu numeroase litigii care au necesitat examinarea echilibrului just care trebuie să se păstreze între dreptul la respectarea vieții private și dreptul la libertatea de exprimare, Curtea a dezvoltat o jurisprudență bogată în materie. Având în vedere circumstanțele prezentei cauze, consideră că este util să se reamintească principiile generale referitoare la fiecare dintre drepturile în cauză și apoi să se expună criteriile de punere în balanță a acestor drepturi.

a) Principiile generale referitoare la dreptul la respectarea vieții private

83. Curtea reamintește că „viața privată” este o noțiune largă, care nu se pretează unei definiții exhaustive. Aceasta cuprinde elemente care se raportează la identitatea unei persoane, precum numele și fotografia acesteia, integritatea fizică și morală ale acesteia. Include, de asemenea, dreptul de a trăi o viață privată, departe de orice atenție nedorită (*Smirnova împotriva Rusiei*, nr. 46133/99 și 48183/99, pct. 95, CEDO 2003-IX). Garanția oferită în această privință de art. 8 din Convenție este destinată, în esență, să asigure dezvoltarea, fără ingerințe externe, a personalității fiecărui individ, în cadrul relațiilor cu semenii săi. Așadar există o zonă de interacțiune între individ și terți, care, chiar și într-un context public, poate ține de viața privată.

84. În plus, în vreme ce o persoană particulară necunoscută publicului poate pretinde o protecție deosebită a dreptului său la respectarea vieții private, acest lucru nu este valabil și pentru persoanele publice [*Minelli împotriva Elveției* (dec.), nr. 14991/02, 14 iunie 2005]. Totuși, în anumite circumstanțe, o persoană, chiar dacă este cunoscută publicului, se poate prevala de o „așteptare legitimă” privind protejarea și respectarea vieții sale private [a se vedea, printre altele, *Von Hannover* (nr. 2), citată anterior, pct. 97].

85. Publicarea unei fotografii poate constitui așadar o ingerință în viața privată a unei persoane, chiar dacă aceasta este o persoană publică (*ibidem*, pct. 95). În fapt, Curtea a hotărât în repetate rânduri că o fotografie poate conține „informații” foarte personale, chiar intime, cu privire la o persoană sau la familia sa (*ibidem*, pct. 103). În plus, a recunoscut dreptul oricărei persoane la protejarea imaginii sale, subliniind că imaginea unei persoane reprezintă unul dintre atributele principale ale personalității sale, întrucât aceasta îi exprimă unicitatea și îi permite să se diferențieze de semenii săi. Dreptul unei persoane la protejarea imaginii sale constituie, astfel, una din condițiile esențiale ale dezvoltării sale personale. Acesta presupune, în principal, dreptul unei persoane de a controla modul în care este folosită imaginea sa, care include în special posibilitatea de a refuza publicarea acesteia (*ibidem*, pct. 96).

86. Pentru a stabili dacă o publicație încalcă sau nu dreptul la respectarea vieții private, Curtea ia în considerare modul în care a fost obținută informația sau fotografia în cauză. Apreciază, în special, că este important să se țină seama dacă a fost obținut consimțământul persoanelor în cauză sau dacă o fotografie trezește sentimentul mai mult sau mai puțin puternic de intruziune (*Von Hannover împotriva Germaniei*, nr. 59320/00, pct. 59, CEDO 2004-VI, *Gourguénidzé împotriva Georgiei*, nr. 71678/01, pct. 55-60, 17 octombrie 2006, și *Hachette Filipacchi Associés împotriva Franței*, nr. 71111/01, pct. 48, 14 iunie 2007). Astfel, Curtea a avut ocazia să sublinieze că fotografiile care apar în așa-numita presă „de senzație” sau în „presa sentimentală”, care, de regulă, are ca obiect satisfacerea curiozității publicului cu privire la detaliile vieții strict private ale unei persoane [*Société Prisma Presse împotriva Franței* (dec.), nr. 66910/01, 1 iulie 2003, *Société Prisma Presse c. France* (dec.), nr. 71612/01, 1 iulie 2003, și *Hachette Filipacchi Associés (ICI PARIS) împotriva Franței*, nr. 12268/03, pct. 40, 23 iulie 2009], sunt realizate adesea într-o atmosferă de hărțuire continuă, care îi poate genera persoanei în cauză un sentiment foarte puternic de intruziune în viața sa privată sau chiar de persecuție (*Von Hannover*, citată anterior, pct. 59). Un alt factor de care Curtea ține seama în cadrul aprecierii sale este scopul pentru care a fost utilizată o fotografie și pentru care va putea fi utilizată în viitor [*Reklos și Davourlis împotriva Greciei*, nr. 1234/05, pct. 42, 15 ianuarie 2009, și *Hachette Filipacchi Associés (ICI PARIS)*, citată anterior, pct. 52].

87. Acești factori nu sunt totuși limitativi. Pot fi luate în considerare și alte criterii, în funcție de circumstanțele specifice ale cauzei. În acest sens, Curtea reiterează importanța faptului de a ține seama de gravitatea intruziunii în viața privată și de consecințele pe care le are publicarea fotografiei pentru persoana vizată (*Gourguénidzé*, citată anterior, pct. 41).

b) Principiile generale referitoare la dreptul la libertatea de exprimare

88. Libertatea de exprimare constituie unul dintre fundamentele esențiale ale unei societăți democratice, una dintre condițiile primordiale ale evoluției

sale și ale dezvoltării fiecărei persoane. Sub rezerva art. 10 § 2, aceasta este valabilă nu numai în ceea ce privește informațiile sau ideile acceptate ori considerate drept inofensive sau neutre, ci și pentru cele care rănesc, șochează sau neliniștesc: acest lucru este impus de pluralism, toleranță și mentalitatea deschisă, fără de care nu există o „societate democratică”. Astfel cum este consacrată la art. 10, libertatea de exprimare este însoțită de excepții care necesită totuși o interpretare strictă, iar necesitatea de a o restrânge trebuie stabilită în mod convingător [*Handyside împotriva Regatului Unit*, 7 decembrie 1976, pct. 49, seria A nr. 24, și, printre altele, *Lindon, Otchakovsky-Laurens și July împotriva Franței* (MC), nr. 21279/02 și 36448/02, pct. 45, CEDO 2007-IV, și *Von Hannover (nr. 2)*, citată anterior, pct. 101].

89. Deși nu trebuie să depășească anumite limite, în special în ceea ce privește protecția reputației și a drepturilor altora, presei îi revine sarcina de a comunica, respectându-și obligațiile și responsabilitățile, informații și idei cu privire la toate aspectele de interes general. Astfel, misiunea de informare implică în mod necesar „obligații și responsabilități”, precum și limite pe care organele de presă trebuie să și le impună, în mod spontan, (*Mater împotriva Turciei*, nr. 54997/08, pct. 55, 16 iulie 2013). Funcției presei, care constă în diseminarea informațiilor și ideilor privind toate problemele de interes general, i se adaugă dreptul publicului de a le primi. În caz contrar, presa nu ar putea juca rolul său indispensabil de „câine de pază” [*Bladet Tromsø și Stensaas împotriva Norvegiei* (MC), nr. 21980/93, pct. 59 și 62, CEDO 1999-III, *Pedersen și Baadsgaard împotriva Danemarcei* (MC), nr. 49017/99, pct. 71, CEDO 2004-XI, și *Von Hannover (nr. 2)*, citată anterior, pct. 102]. În plus, nici Curții și nici instanțelor interne nu le revine sarcina de a se substitui presei în alegerea modului de relatare a informațiilor, care trebuie adoptat într-un anumit caz [*Jersild împotriva Danemarcei*, 23 septembrie 1994, pct. 31, seria A nr. 298, și *Stoll împotriva Elveției* (MC), nr. 69698/01, pct. 146, CEDO 2007-V]. Libertatea de exprimare include și publicarea de fotografii. Totuși, este vorba despre un domeniu în care protecția reputației și a drepturilor altora are o importanță deosebită, având în vedere că fotografiile pot conține informații foarte personale sau chiar intime cu privire la un individ sau familia acestuia [*Von Hannover (nr. 2)*, citată anterior, pct. 103]. În cele din urmă, deși publicarea de informații cu privire la viața privată a persoanelor publice are ca scop, în general, divertismentul și nu instruirea, aceasta contribuie la diversitatea informațiilor disponibile publicului și beneficiază, fără îndoială, de protecția art. 10 din Convenție. Totuși, această protecție poate să cedeze în fața cerințelor art. 8 în cazul în care informațiile în cauză au un caracter privat și intim și nu există un interes public de publicare a acestora (*Mosley împotriva Regatului Unit*, nr. 48009/08, pct. 131, 10 mai 2011).

c) Principiile generale privind marja de apreciere și punerea în balanță a drepturilor

90. Alegerea măsurilor care pot garanta respectarea art. 8 din Convenție în relațiile dintre indivizi ține, în principiu, de marja de apreciere a statelor contractante, indiferent dacă obligațiile care îi revin statului sunt pozitive sau negative [*Von Hannover (nr. 2)*, citată anterior pct. 104, cu trimiterile citate]. De asemenea, în temeiul art. 10 din Convenție, statele contractante dispun de o anumită marjă de apreciere pentru a examina necesitatea și amploarea unei ingerințe în libertatea de exprimare protejată de această dispoziție (*ibidem*). Totuși, această marjă merge mână în mână cu un control european atât asupra legii, cât și a deciziilor care o aplică, chiar dacă acestea sunt emise de o instanță independentă. În exercitarea competenței sale de control, Curtea nu are obligația de a se substitui instanțelor naționale, ci îi revine sarcina de a verifica, ținând seama de ansamblul cauzei, dacă deciziile pronunțate de instanțe în temeiul competenței acestora de apreciere se conciliază cu dispozițiile invocate din Convenție (*ibidem*, pct. 105, cu trimiterile citate).

91. În cauze precum prezenta speță, care necesită o punere în balanță a dreptului la respectarea vieții private și a dreptului la libertatea de exprimare, Curtea consideră că soluționarea cererii nu poate să fie diferită, în principiu, fie că cererea a fost introdusă în fața sa în temeiul art. 8 din Convenție de către persoana care face obiectul reportajului, fie în temeiul art. 10, de către editorul care l-a publicat. Aceste drepturi merită *a priori* un respect egal (*ibidem*, pct. 106) Prin urmare, marja de apreciere ar trebui, în principiu, să fie aceeași în ambele cazuri.

92. Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, condiția „necesității într-o societate democratică” impune să se stabilească dacă ingerința în cauză corespundea unei nevoi sociale imperioase, dacă era proporțională cu scopul legitim urmărit și dacă motivele invocate de autoritățile naționale pentru a o justifica sunt relevante și suficiente [*Sunday Times împotriva Regatului Unit (nr. 1)*, 26 aprilie 1979, pct. 62, seria A nr. 30]. Marja de apreciere de care dispun autoritățile naționale pentru a stabili dacă există o astfel de „nevoie” și măsurile care trebuie luate pentru a răspunde acestei nevoi nu este nelimitată și este însoțită de un control european exercitat de Curte, care are competența de a se pronunța în ultimă instanță cu privire la aspectul dacă o „restricție” este compatibilă cu libertatea de exprimare protejată de art. 10. În cazul în care autoritățile naționale au realizat exercițiul de punere în balanță cu respectarea criteriilor stabilite de jurisprudența Curții, trebuie să existe motive serioase pentru ca opinia Curții să se substituie celei emise de instanțele interne [*Von Hannover (nr. 2)*, citată anterior, pct. 107].

93. Curtea a avut deja ocazia să stabilească principiile relevante după care trebuie să se ghideze în aprecierea sa în acest domeniu. A identificat o serie de criterii în contextul punerii în balanță a drepturilor concurente [*Von Hannover (nr. 2)*, citată anterior, pct. 109-113, și *Axel Springer AG împotriva Germaniei (MC)*, nr. 39954/08, pct. 90-95, 7 februarie 2012]. Criteriile

relevante astfel definite sunt: contribuția la o dezbatere de interes general, notorietatea persoanei vizate, subiectul reportajului, comportamentul anterior al persoanei în cauză, conținutul, forma și consecințele publicării, precum și, dacă este cazul, circumstanțele în care au fost realizate fotografiile. Atunci când examinează o cerere formulată în temeiul art. 10, Curtea verifică, de asemenea, modul în care au fost obținute informațiile și veridicitatea lor, precum și severitatea sancțiunii impuse jurnaliștilor sau editorilor (*ibidem*). Curtea consideră că respectivele criterii astfel definite pot fi transpuse în prezenta cauză.

2. Aplicarea acestor principii în prezenta cauză

94. Curtea observă că articolul în litigiu consta într-un interviu cu doamna Coste, care dezvăluia faptul că prințul era tatăl fiului său. Articolul oferea, de asemenea, detalii cu privire la circumstanțele în care doamna Coste l-a întâlnit pe prinț, relația lor intimă, sentimentele reciproce ale acestora, precum și cu modul în care acesta reacționase la vestea sarcinii sale și modul în care se comporta cu copilul. Articolul era însoțit de fotografii cu prințul ținând copilul în brațe sau însoțit de doamna Coste, atât într-un cadru privat, cât și în public (supra, pct. 14-16).

95. În această privință și având în vedere argumentele prezentate de părți (supra, pct. 53 și 69) referitor la concluziile la care au ajuns instanțele germane cu privire la articolele apărute în revista *Bunte*, foarte similare în esență, Curtea consideră oportun să sublinieze, cu titlu introductiv, că rolul său în speță constă, înainte de toate, în a verifica dacă autoritățile naționale, ale căror decizii sunt contestate de reclamante, au păstrat un echilibru just între drepturile aflate în joc și s-au pronunțat în conformitate cu criteriile stabilite de Curte în acest scop (care au fost reamintite supra, pct. 93). Astfel, aprecierea de către Curte a circumstanțelor prezentei cauze nu se poate baza pe o examinare comparativă a deciziilor adoptate de instanțele franceze și, respectiv, de instanțele germane cu privire la informațiile dezvăluite.

a) Cu privire la problema contribuției la o dezbatere de interes general

96. Curtea reamintește că art. 10 § 2 din Convenție nu lasă loc restrângerilor în privința libertății de exprimare atunci când este vorba despre un aspect de interes general (a se vedea, printre altele, *Wingrove împotriva Regatului Unit*, 25 noiembrie 1996, pct. 58, *Culegere de hotărâri și decizii* 1996-V). În fapt, marja de apreciere de care dispun statele este redusă în cazul unei dezbateri cu privire la o problemă de interes general (*Editions Plon împotriva Franței*, nr. 58148/00, pct. 44, CEDO 2004-IV). Prin urmare, în circumstanțele prezentei cauze, este esențial să se stabilească dacă interviul în care a fost dezvăluită paternitatea prințului are un conținut ce poate fi interpretat ca reprezentând o informație de natură să „contribuie la o dezbatere de interes general”.

i. Cu privire la noțiunea de „contribuție la o dezbatere de interes general”

97. Guvernul susține că o interpretare în sens prea larg a acestei noțiuni ar fi de natură să anuleze orice protecție a vieții private a persoanelor publice (supra, pct. 65 și 66). În această privință, Curtea subliniază că definiția a ceea ce ar putea constitui un subiect de interes general depinde de circumstanțele fiecărei cauze [*Von Hannover (nr. 2)*, citată anterior, pct. 109, și *Axel Springer AG*, citată anterior, pct. 90].

98. Curtea reamintește, de asemenea, că a avut deja ocazia să se pronunțe cu privire la diferite situații, concluzionând că, deși era posibil ca anumite informații să fie legate de viața privată, acestea puteau fi aduse în mod legitim la cunoștința publicului. În cazurile respective, Curtea a luat în considerare o serie de factori pentru a stabili dacă o publicație care dezvăluia anumite elemente din viața privată privea, de asemenea, un aspect de interes general. Printre acești factori se numără importanța pe care o prezintă pentru public problema în cauză și natura informațiilor dezvăluite [*Von Hannover (nr. 2)*, citată anterior, pct. 109, precum și, în contextul dreptului la reputație, *Axel Springer AG*, citată anterior, pct. 90, cu trimiterile citate].

99. În trecut, Curtea a admis că anumite elemente ale vieții private pot fi dezvăluite dat fiind interesul pe care l-ar putea avea publicul de a fi informat cu privire la anumite trăsături de caracter ale persoanei publice în cauză (a se vedea hotărârile în cauzele *Ojala și Etukeno Oy împotriva Finlandei*, nr. 69939/10, pct. 54-55, 14 ianuarie 2014, și *Ruusunen împotriva Finlandei*, nr. 73579/10, pct. 49-50, 14 ianuarie 2014, în care Curtea a considerat că momentul și modul în care un fost prim-ministru finlandez a început o relație romantică și rapiditatea cu care a evoluat puteau fi de interes public, întrucât elementele respective permiteau să se stabilească dacă acesta a dat sau nu dovadă de lipsă de onestitate sau de judecată în această privință). Rămâne totuși valabil faptul că viața amoroasă și sentimentală a unei persoane are, în principiu, un caracter strict privat. Prin urmare, în general, ar trebui să se permită numai în circumstanțe excepționale ca detaliile legate de viața sexuală sau de momentele intime ale unui cuplu să fie aduse la cunoștința publicului fără consimțământul prealabil în acest sens.

100. Curtea a subliniat, de asemenea, în repetate rânduri, că, deși există un drept al publicului de a fi informat, care este esențial într-o societate democratică și care, în anumite circumstanțe speciale, poate chiar să se extindă la aspecte ale vieții private a persoanelor publice, publicațiile care au ca scop exclusiv satisfacerea curiozității unei anumite categorii de cititori cu privire la detaliile vieții private a unei persoane – indiferent de notorietatea persoanei în cauză – nu pot fi considerate ca aducând o contribuție la vreo dezbatere de interes general pentru societate (*Von Hannover*, citată anterior, pct. 65, *MGN Limited împotriva Regatului Unit*, nr. 39401/04, pct. 143, 18 ianuarie 2011, și *Alkaya împotriva Turciei*, nr. 42811/06, pct. 35, 9 octombrie 2012).

101. Astfel, un articol referitor la pretinsele relații extraconjugale ale unor personalități publice foarte importante, înalți funcționari ai statului, nu făcea decât să contribuie la răspândirea unor zvonuri, fapt care servea exclusiv la satisfacerea curiozității unei anumite categorii de cititori [*Standard Verlags GmbH împotriva Austriei* (nr. 2), nr. 21277/05, pct. 52, 4 iunie 2009]. În mod similar, publicarea unor fotografii, care ilustrează scene din viața de zi cu zi a unei prințese care nu îndeplinește nicio funcție oficială, are ca scop exclusiv satisfacerea curiozității unui anumit segment al publicului (*Von Hannover*, citată anterior, pct. 65, cu trimiterile citate). În această privință, Curtea reafirmă că interesul general nu poate fi redus la așteptările unui public amator de detalii referitoare la viața privată a altor persoane, nici la gustul cititorilor pentru senzational și, uneori, chiar pentru voyeurism.

102. Pentru a verifica dacă o publicație referitoare la viața privată a altor persoane nu are ca scop exclusiv satisfacerea curiozității unui anumit segment al publicului, ci cuprinde, de asemenea, informații de importanță generală, este necesar să se evalueze întreaga publicație și să se analizeze dacă aceasta, considerată în ansamblul său și având în vedere contextul în care a apărut (*Tønsbergs Blad A.S. și Haukom împotriva Norvegiei*, nr. 510/04, pct. 87, 1 martie 2007, *Björk Eiðsdóttir împotriva Islandei*, nr. 46443/09, pct. 67, 10 iulie 2012, și *Erla Hlynsdóttir împotriva Islandei*, nr. 43380/10, pct. 64, 10 iulie 2012), se raportează la o problemă de interes general.

103. În această privință, Curtea precizează că problemele care afectează publicul într-o asemenea măsură încât poate să aibă un interes legitim față de acestea, care îi captează atenția sau îl preocupă în mod semnificativ au legătură cu interesul general (*Sunday Times*, citată anterior, pct. 66), în special pentru că probleme respective se referă la bunăstarea cetățenilor sau la viața comunității (*Barthold împotriva Germaniei*, 25 martie 1985, pct. 58, seria A nr. 90). Acest lucru este valabil și pentru aspectele care pot să genereze controverse considerabile, care vizează o temă socială importantă (a se vedea, de exemplu, *Erla Hlynsdóttir*, citată anterior, pct. 64), sau care au legătură cu o problemă despre care publicul are interesul de a fi informat (*Tønsbergs Blad A.S. și Haukom*, citată anterior, pct. 87).

ii. Cu privire contribuția articolului în litigiu la o dezbatere de interes general

104. În speță, instanțele naționale au concluzionat că nu exista „niciun subiect de actualitate” și „nici o dezbatere de interes general” care puteau fi legate de publicația în litigiu, întrucât copilul era exclus de la succesiunea la tron, situație despre care „concluziile societății nu au susținut că făcea obiectul unei debateri în societatea franceză sau cea monegască și nici că a fost studiată de publicația în litigiu”. Astfel, instanțele au apreciat că articolul în litigiu constituia o ingerință în viața privată a prințului, care nu putea să fie justificată în niciun fel de „necesitatea de a publica informații de actualitate”, pe care au considerat-o „inexistentă” (supra, pct. 27 și 36).

105. Curtea apreciază că este necesară o evaluare a articolului în ansamblul său, precum și a conținutului informațiilor pe care le dezvăluie acesta, pentru a stabili dacă interviul în care a fost dezvăluită paternitatea prințului are un conținut ce poate fi considerat drept o informație care privește un subiect de interes general. Desigur, în această privință, ținând seama de observațiile instanțelor naționale (supra, pct. 20, 27 și 36) și ale Guvernului (supra, pct. 70), Curtea admite că interviul doamnei Coste conține numeroase detalii din intimitatea prințului și referitoare la sentimentele sale reale sau presupuse, care, în circumstanțele speței, nu sunt legate în mod direct de o dezbatere de interes general.

106. Totuși, Curtea consideră că nu se poate considera că articolul în cauză are ca obiect exclusiv relația dintre doamna Coste și prinț, cu excepția cazului în care sfera de aplicare a noțiunii de interes general este redusă considerabil. Nu există nicio îndoială că publicația, considerată în ansamblul și în contextul său și analizată în lumina precedentelor jurisprudențiale menționate anterior (supra, pct. 98-103), privea, de asemenea, o chestiune de interes general.

107. În această privință, Curtea apreciază că este util, în primul rând, să se sublinieze că, deși nașterea unui copil este un eveniment de natură intimă, aceasta nu ține numai de sfera privată a persoanelor interesate, ci are și o dimensiune publică, întrucât este însoțită, în principiu, de o declarație publică (un act juridic de stare civilă) și de stabilirea unei legături de filiație. Aspectului pur privat și familial al filiației unei persoane i se adaugă așadar un aspect public, legat de modul de organizare socială și juridică a legăturilor de rudenie. Prin urmare, informațiile referitoare la o naștere nu pot fi considerate, în sine, o dezvăluire care se referă exclusiv la detaliile vieții private a altor persoane, care are ca scop exclusiv satisfacerea curiozității publicului.

108. În continuare, având în vedere caracteristicile specifice ale Principatului Monaco, unde „legăturile dintre familia suverană și monegasci sunt foarte apropiate” și „monarhia [...] se întemeiază pe uniunea dintre prinț și comunitatea națională”¹, Curtea consideră că nu poate fi negată valoarea de interes general – cel puțin pentru cetățenii Principatului – a faptului că prințul – despre care se știa, la momentul faptelor, că era celibatar și nu avea copii – are un descendent, care, în plus, este de sex masculin. Faptul că fiul prințului era un copil născut în afara căsătoriei este irelevant în această privință. În fapt, nașterea acestui copil avea, la momentul respectiv, posibile implicații dinastice și financiare: Prințul nu era căsătorit și putea fi ridicată problema legitimării prin căsătorie, chiar dacă un astfel de rezultat era puțin probabil.

109. Consecințele acestei nașteri asupra succesiunii la tron erau, de altfel, menționate în articol, în care era relatat avertismentul atribuit consilierului prințului, care ar fi declarat: „Îți dai seama că, dacă e băiat, se vor folosi de

---

1. Avizul privind echilibrul puterilor în Constituția și legislația Principatului Monaco, adoptat la 14 și 15 iunie 2013 de Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția).

asta pentru a-l împiedica pe Albert să aibă acces la tron, iar copilul ar putea să revendice tronul”. Acestea pot fi identificate, de asemenea, în afirmațiile doamnei Coste, care a declarat: „nu îmi doream să crească precum Mazarine [...] Nu mă gândeam decât la asta și nicio secundă la faptul că reprezintă un potențial moștenitor”. Astfel, au fost evocate și motivele care l-ar fi putut determina pe prinț să refuze să recunoască în mod oficial paternitatea sa și să prefere să o păstreze secretă. În plus, prin intermediul afirmațiilor doamnei Coste – care a declarat că își face „griji pentru echilibrul psihologic al fiului [său]” și că vrea ca acesta „să crească normal, cu un tată” – articolul a abordat și problema interesului superior al copilului de a obține stabilirea oficială a filiației sale față de tată, aspect important al identității sale personale.

110. În acest stadiu, Curtea reamintește că, având în vedere argumentul Guvernului, potrivit căruia articolul nu conținea decât câteva rânduri referitoare la calitatea copilului de potențial moștenitor (supra, pct. 68), singura întrebare decisivă este dacă un reportaj poate să contribuie la o dezbatere de interes general și nu dacă acesta a realizat pe deplin acest obiectiv (*Haldimann și alții împotriva Elveției*, nr. 21830/09, pct. 57, CEDO 2015). Curtea precizează că, pentru ca o publicație să contribuie la o dezbatere de interes general, nu este necesar să fie consacrată în întregime acestui scop: poate fi suficient ca aceasta să aibă legătură cu o astfel de dezbatere și să conțină unul sau mai multe elemente în acest sens (*Lillo-Stenberg și Sæther împotriva Norvegiei*, nr. 13258/09, pct. 37, 16 ianuarie 2014, *Ojala și Etukeno Oy*, citată anterior, pct. 54, și *Ruusunen*, citată anterior, pct. 49).

111. În speță, informațiile în litigiu nu erau lipsite de orice importanță politică și puteau să trezească interesul publicului cu privire la regulile în materie de succesiune, care erau în vigoare în Principat (care excludeau copiii născuți în afara căsătoriei de la succesiunea la tron). În mod similar, atitudinea prințului, care dorea să păstreze secretul paternității sale și refuza recunoașterea publică a acesteia (supra, pct. 25 și 27), putea să atragă atenția publicului, într-o monarhie ereditară, al cărei viitor este legat intrinsec de existența unui descendent. Acest lucru era valabil și în privința comportamentului prințului față de mama copilului – care nu a reușit să obțină nici actul de recunoaștere a fiului său la notariat, nici transcrierea actului respectiv în actul de stare civilă (supra, pct. 17) – și față de copilul însuși: aceste informații puteau să ofere o perspectivă revelatoare asupra personalității prințului, în special în ceea ce privește modul său de abordare și asumare a responsabilităților sale.

112. În acest context, este important să se reamintească rolul simbolic al monarhiei ereditare. Într-o astfel de monarhie, prințul întruchipează unitatea națiunii. Prin urmare, anumite evenimente care afectează membrii familiei princiare, deși țin de viața sa privată, fac parte, de asemenea, la istoria contemporană. Aceasta a fost concluzia Curții în special în legătură cu boala Prințului Rainier III [*Von Hannover* (nr. 2), citată anterior, pct. 38 și 117]. În opinia Curții, situația este aceeași în ceea ce privește nașterea unui copil –

chiar dacă acesta s-a născut în afara căsătoriei – în special având în vedere că, la momentul faptelor în litigiu, acest copil părea să fie singurul descendent al prințului. Într-adevăr, într-o monarhie constituțională ereditară, persoana prințului și descendența acestuia atestă continuitatea statului.

113. Prin urmare, Marea Cameră consideră că, deși este adevărat că articolul în cauză includea numeroase detalii care țineau exclusiv de viața privată și chiar intimă a prințului, acesta avea ca obiect și informații de natură să contribuie la o dezbateră de interes general (supra, pct. 105-112), astfel cum au susținut reclamantele atât în fața instanțelor interne, cât și în fața Curții (supra, pct. 30-33 și 52-53).

114. Având în vedere concluziile instanțelor naționale în această privință (supra, pct. 104), Curtea consideră oportun să sublinieze că contribuția presei la o dezbateră de interes general nu poate fi limitată numai la evenimente de actualitate sau la dezbateri preexistente. Deși presa este cu siguranță un vector de diseminare a unor dezbateri de interes general, aceasta are, de asemenea, rolul de a scoate la iveală și de a aduce la cunoștința publicului informații de natură să trezească interesul și să genereze o astfel de dezbateră în cadrul societății. În plus, având în vedere articolele apărute în *Daily Mail* și *Bunte* (supra, pct. 9 și 11), Curtea observă că statutul de potențial moștenitor al copilului era deja un subiect de discuție publică.

115. Prin urmare, consideră că instanțele naționale ar fi trebuit să evalueze publicația în ansamblul său pentru a stabili în mod corect subiectul său și nu să examineze afirmațiile referitoare la viața privată a prințului în afara contextului lor. Or, în speță, acestea au refuzat să ia în considerare interesul pe care l-ar fi putut prezenta pentru public informația centrală din articol – și anume existența unui copil al cărui tată era prințul – și s-au concentrat asupra detaliilor furnizate de doamna Coste cu privire la intimitatea cuplului. Procedând astfel, au privat de orice eficiență justificarea întemeiată pe interesul general, de care s-au prevalat reclamantele.

116. Totuși, în speță, având în vedere natura informațiilor în cauză, Curtea apreciază că nu există niciun motiv pentru a se îndoii de faptul că, prin publicarea relatării doamnei Coste, s-ar putea considera că reclamantele au contribuit la o dezbateră de interes general.

b) Cu privire la notorietatea persoanei vizate și subiectul reportajului

i. Consecințele calificării drept „persoană publică”

117. Curtea reamintește că rolul sau funcția persoanei vizate și natura activităților care fac obiectul reportajului și/sau al fotografiei constituie un alt criteriu important, de care trebuie să se țină seama [*Von Hannover* (nr. 2), citată anterior, pct. 110, și *Axel Springer AG*, citată anterior, pct. 91]. În fapt, caracterul public al unei persoane sau notorietatea acesteia influențează protecția care poate fi acordată vieții sale private. Astfel, Curtea a recunoscut în repetate rânduri că publicul are dreptul de a fi informat cu privire la anumite

aspecte ale vieții private a persoanelor publice (a se vedea, printre altele, *Karhuvaara și Iltalehti împotriva Finlandei*, nr. 53678/00, pct. 45, CEDO 2004-X).

118. Prin urmare, trebuie să se facă distincție între persoanele private și persoanele care acționează într-un context public, în calitate de personalități politice sau de persoane publice. În fapt, un reportaj care relatează fapte susceptibile să contribuie la o dezbatere într-o societate democratică, care privește personalități politice în exercitarea funcțiilor oficiale ale acestora nu poate fi asimilat, de exemplu, unui reportaj care privește detalii din viața privată a unei persoane (*Von Hannover*, citată anterior, pct. 63, și *Standard Verlags GmbH și Krawagna-Pfeifer împotriva Austriei*, nr. 19710/02, pct. 47, 2 noiembrie 2006).

119. Astfel, dreptul unei persoane la intimitatea vieții sale private va fi restrâns mai mult sau mai puțin în funcție de faptul dacă aceasta este sau nu investită cu funcții oficiale: în acest sens, dreptul persoanelor publice de a-și păstra secretă viața privată este, în principiu, mai extins în cazul în care nu dețin nicio funcție oficială (chiar dacă joacă un rol de reprezentare, în calitate de membri ai unei familii princiere, a se vedea, în această privință, *Von Hannover*, citată anterior, pct. 76-77) și mai restrâns în cazul în care acestea exercită o astfel de funcție (a se vedea, de exemplu, *Lingens împotriva Austriei*, 8 iulie 1986, pct. 42, seria A nr. 103, și *Ojala și Etukeno Oy*, citată anterior, pct. 52).

120. În fapt, în cazul în care o persoană exercită o funcție publică sau aspiră la o funcție politică, aceasta este expusă în mod necesar atenției publicului, inclusiv în domeniile care țin de viața privată. Prin urmare, este posibil ca anumite acte private ale persoanelor publice să nu fie considerate ca atare, având în vedere impactul pe care îl pot avea asupra rolului persoanelor respective pe scena politică sau socială, precum și interesul pe care l-ar putea avea publicul, pe cale de consecință, de a fi informat cu privire la acestea. Curtea subscrie la analiza Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, potrivit căreia „persoanele publice trebuie să fie conștiente că poziția specifică ocupată de acestea în societate – care este, cel mai adesea, consecința propriei alegeri – generează automat o presiune ridicată în viața lor privată” [punctul 6 din Rezoluția 1165 (1998), supra, pct. 43].

121. Astfel, Curtea a recunoscut în special că politicienii se expun în mod inevitabil și conștient unui control atent al faptelor și gesturilor acestora, atât din partea jurnaliștilor, cât și din partea majorității cetățenilor (a se vedea, printre altele, *Lingens*, citată anterior, pct. 42). De altfel, acest principiu nu se aplică numai în cazul politicienilor, ci se extinde la orice persoană publică, și anume orice persoană care face parte din sfera publică, fie prin actele sale (a se vedea, în acest sens, *Krone Verlag GmbH & Co. KG împotriva Austriei*, nr. 34315/96, pct. 37, 26 februarie 2002, și *News Verlags GmbH & Co. KG împotriva Austriei*, nr. 31457/96, pct. 54, CEDO 2000-I), fie prin poziția pe

care o deține [*Verlagsgruppe News GmbH împotriva Austriei (nr. 2)*, nr. 10520/02, pct. 36, 14 decembrie 2006].

122. Totuși, în anumite circumstanțe, o persoană, chiar și cunoscută publicului, se poate prevala de o „așteptare legitimă” privind protejarea și respectarea vieții sale private [*Von Hannover (nr. 2)*, citată anterior, pct. 97]. Astfel, faptul că o persoană face parte din categoria personalităților publice nu poate, în niciun fel, chiar și în cazul persoanelor care exercită funcții oficiale, să autorizeze mijloacele de informare în masă să încalce principiile deontologice și etice după care ar trebui să se ghideze și nici să legitimeze intruziunile în viața privată.

123. Astfel, notorietatea sau funcțiile unei persoane nu pot, în niciun caz, să justifice hărțuirea de către mass-media și nici publicarea unor fotografii obținute prin manevre frauduloase sau clandestine (a se vedea, în ceea ce privește fotografiile unor personalități cunoscute, realizate cu un teleobiectiv, fără cunoștința acestora, *Von Hannover*, citată anterior, pct. 68) sau a unor fotografii care dezvăluie detalii din viața privată a unor persoane și care constituie o intruziune în intimitatea acestora [a se vedea, în ceea ce privește publicarea unor fotografii legate de o pretinsă relație adulteră, *Campmany și Lopez Galiacho Perona împotriva Spaniei (dec.)*, nr. 54224/00, CEDO 2000-XII].

124. În speță, Curtea observă că prințul este o persoană care se bucură de o notorietate publică incontestabilă, având în vedere că s-a născut într-o familie princiară și deține funcții publice, atât politice, cât și de reprezentare, în calitate de șef al statului. Prin urmare, ar fi trebuit ca instanțele naționale să ia în considerare măsura în care această notorietate și aceste funcții publice puteau să influențeze protecția de care poate beneficia în privința vieții sale private. Or, instanțele respective nu au inclus circumstanța respectivă în aprecierea faptelor ce le-au fost înaintate spre examinare. Astfel, deși a reamintit că s-ar putea face excepție de la principiul protecției vieții private atunci când faptele dezvăluite sunt de natură să genereze o dezbatere, datorită impactului pe care îl pot avea acestea având în vedere statutul sau funcțiile persoanei vizate (supra, pct. 26), Cour d’appel din Versailles nu a tras nicio concluzie în acest sens în speță. De asemenea, Curtea de Casație s-a limitat să declare, în mod general, că „orice persoană, indiferent de rangul său, nașterea sa, averea sa, funcțiile actuale sau viitoare pe care le deține, a[vea] dreptul la respectarea vieții sale private” (supra, pct. 36).

125. Cu toate acestea, întrucât speranța legată de protejarea vieții private poate fi redusă ca urmare a funcțiilor publice exercitate, Curtea consideră că, pentru a pune în balanță în mod corespunzător interesele în litigiu, instanțele interne ar fi trebuit să țină seama, la aprecierea faptelor care le-au fost înaintate spre examinare, de impactul pe care putea să îl aibă calitatea de șef de stat a prințului și să încerce să stabilească, în acest context, ce elemente din articolul în litigiu intrau în sfera strict privată și care puteau să țină de sfera publică.

ii. Cu privire la subiectul publicației

126. Curtea observă, în primul rând, că articolul în litigiu privea în mod cert sfera vieții private a prințului, în măsura în care descria viața lui sentimentală și relația sa cu fiul său. Cu toate acestea, făcând trimitere la constatările sale anterioare (pct. 106-114), consideră că elementul esențial al informațiilor cuprinse în articol – existența copilului – depășea cadrul vieții private, având în vedere caracterul ereditar al funcțiilor sale de șef al statului monegasc. În plus, întrucât prințul apăruse de mai multe ori în public alături de doamna Coste (supra, pct. 14 și 16), Curtea apreciază că existența relației sale cu aceasta nu mai ținea exclusiv de viața lui privată.

127. În continuare, Curtea subliniază că articolul nu avea ca obiect doar viața privată a prințului, ci și viața privată a doamnei Coste și a fiului său, asupra căruia aceasta exercita singură autoritatea părintească. Astfel, articolul conținea, în special, detalii referitoare la sarcina persoanei intervievate, la propriile sentimente, la nașterea fiului său, la problema de sănătate a copilului și la viața lor împreună (supra, pct. 14). Reprezentau elemente care făceau parte din viața privată a doamnei Coste și în privința cărora aceasta nu era, în niciun caz, obligată să păstreze tăcerea, fiind liberă să își exprime opiniile. În această privință, Curtea nu poate ignora faptul că articolul în litigiu a constituit un mijloc de exprimare pentru persoana intervievată și fiul acesteia.

128. În plus, atunci când a furnizat informații pentru realizarea publicației în litigiu, doamna Coste a fost motivată de un interes personal, și anume acela de a obține recunoașterea oficială a fiului său, astfel cum reiese foarte clar din articol (supra, pct. 14 și 15). Prin urmare, interviul ridică o problemă de interes general, dar privea și interese private concurente: interesul doamnei Coste de a obține recunoașterea fiului său – motiv pentru care a apelat la mass-media (supra, pct. 17) –, cel al copilului de a i se stabili filiația față de tatăl său și cel al prințului de a păstra secretă această filiație.

129. Cu toate acestea, Curtea este de acord că, astfel cum susține Guvernul (supra, pct. 63), dreptul doamnei Coste la libertatea de exprimare în numele ei și al fiul său nu este în discuție în mod direct în speță, întrucât aceasta nu a fost parte în procedura desfășurată în fața instanțelor naționale și nu este parte la procedura în fața Curții. Totuși, Curtea subliniază că, pentru a aprecia gradul de protecție care trebuie să i se acorde prințului, trebuia să se țină seama de amestecul de elemente referitoare la viața privată a doamnei Coste și cea a prințului.

c) Cu privire la comportamentul anterior al persoanei în cauză

130. Curtea observă că nici instanțele interne și nici părțile nu s-au pronunțat cu privire la comportamentul anterior al prințului. În circumstanțele speței, apreciază că, fără a face speculații, elementele din dosar nu sunt suficiente pentru a-i permite să ia cunoștință de comportamentul anterior al prințului în raport cu mass-media sau să îl examineze. În plus, simplul fapt de a fi cooperat cu presa anterior nu este de natură să priveze persoana vizată de

un articol de orice protecție (*Egeland și Hanseid împotriva Norvegiei*, nr. 34438/04, pct. 62, 16 aprilie 2009). În fapt, atitudinea unei persoane, reală sau presupusă, de toleranță sau complezență față de publicațiile referitoare la viața sa privată nu o privează în mod necesar de dreptul său la protecție.

d) Cu privire la modalitatea de obținere a informațiilor și veridicitatea acestora

131. Curtea subliniază, în primul rând, importanța pe care o are, în opinia sa, respectarea de către jurnaliști a obligațiilor și responsabilităților acestora, precum și a principiilor deontologice care le reglementează profesia. În această privință, Curtea reamintește că art. 10 protejează dreptul jurnaliștilor de a comunica informații cu privire la chestiuni de interes general, cu condiția ca aceștia să acționeze cu bună-credință, pe baza unor fapte exacte, și să furnizeze informații „fiabile și precise” în conformitate cu etica jurnalistică [*Fressoz și Roire împotriva Franței* (MC), nr. 29183/95, pct. 54, CEDO 1999-I].

132. În plus, corectitudinea mijloacelor utilizate pentru obținerea informațiilor și pentru comunicarea acestora publicului, precum și respectarea persoanei care face obiectul unui reportaj (*Egeland și Hanseid*, citată anterior, pct. 61), sunt, de asemenea, criterii esențiale de care trebuie să se țină seama. Caracterul trunchiat și simplist al conținutului unei publicații, atunci când este de natură să inducă în eroare cititorii, poate așadar să limiteze considerabil importanța contribuției acestei publicații la o dezbatere de interes general (*Stoll*, citată anterior, pct. 152).

133. În continuare, Curtea dorește să sublinieze particularitățile prezentei spețe în raport cu alte cauze pe care le-a examinat, în care presa a dezvăluit viața privată a unor persoane publice, în special a membrilor familiei princiere: în urma unei alegeri care pare să fi fost personală, deliberată și informată, doamna Coste a contactat ea însăși *Paris Match* (supra, pct. 17).

134. Veridicitatea declarațiilor doamnei Coste cu privire la paternitatea prințului nu a fost contestată de acesta, el însuși recunoscând paternitatea în mod public, la scurt timp după apariția articolului în litigiu. În această privință, Curtea subliniază caracterul esențial al exactității informațiilor diseminate: respectarea principiului respectiv este indispensabilă pentru protejarea reputației altora.

135. În ceea ce privește fotografiile care ilustrează articolul, acestea au fost puse la dispoziția *Paris Match* de către doamna Coste în mod voluntar – astfel cum a arătat Cour d’appel din Versailles (supra, pct. 27) – și cu titlu gratuit (supra, pct. 17). În plus, fotografiile în care prințul apare alături de copilul său nu au fost realizate fără cunoștința acestuia (a se compara cu *Von Hannover*, citată anterior, pct. 68) și nici în circumstanțe care îl puneau într-o lumină defavorabilă [a se compara cu *Von Hannover* (nr. 2), citată anterior, pct. 121-123]. Curtea observă, asemenea instanțelor interne, că, într-adevăr, fotografiile îl înfățișau pe prinț într-un context privat și că au fost publicate fără consimțământul său. Totuși, acestea nu îl prezentau într-o lumină

susceptibilă să aducă atingere statutului său social din perspectiva cititorului. În plus, acestea nu prezentau o imagine denaturată a prințului și erau folosite, în special, cu scopul de a susține conținutul interviului, ilustrând veridicitatea informațiilor expuse.

136. În ceea ce privește fotografiile în care prințul apare alături de doamna Coste, nu se contestă faptul că acestea au fost realizate în locuri publice, cu ocazia unor evenimente publice, astfel încât publicarea lor nu ridică probleme speciale în circumstanțele prezentei cauze.

e) Cu privire la conținutul, forma și consecințele articolului în litigiu

137. Guvernul critică reclamantele pentru faptul că au conferit informațiilor publicate o tentă senzaționalistă și că nu au făcut o selecție a dezvăluirilor doamnei Coste, pentru a le exclude pe cele referitoare la intimitatea prințului (supra, pct. 71-72). Instanțele interne au subliniat că publicația în litigiu includea numeroase digresiuni referitoare la circumstanțele în care se cunoscuseră doamna Coste și prințul, reacțiile acestuia la vestea sarcinii doamnei Coste și comportamentul său ulterior față de copil (supra, pct. 27 și 36).

138. În această privință, Curtea observă, în primul rând, că, în exercitarea profesiei lor, jurnaliștii iau zilnic decizii prin care stabilesc linia care separă dreptul publicului la informare și dreptul celorlalți la respectarea vieții lor private. Astfel, acestora le revine responsabilitatea principală de a proteja persoanele, inclusiv persoanele publice, de orice intruziune în viața lor privată. Alegerile pe care le fac în acest sens trebuie să se bazeze pe normele etice și deontologice ale profesiei lor.

139. În continuare, Curtea reamintește că modalitatea de abordare a unui subiect ține de libertatea jurnalistică. Nu este de competența Curții și nici a instanțelor naționale să se substituie presei în acest domeniu (*Jersild*, citată anterior, pct. 31). Art. 10 le oferă jurnaliștilor libertatea de a decide ce detalii trebuie să fie publicate pentru a asigura credibilitatea unei publicații (*Fressoz și Roire*, citată anterior, pct. 54). În plus, jurnaliștii sunt liberi să aleagă, dintre informațiile care le parvin, acele informații pe care doresc să le abordeze și modul în care o vor face. Această libertate nu îi scutește însă de responsabilități (supra, pct. 131-132).

140. În fapt, ori de câte ori se află în discuție informații care implică viața privată a altor persoane, jurnaliștii au obligația să țină seama, pe cât posibil, de impactul informațiilor și al imaginilor care urmează să fie publicate, înainte de difuzarea acestora. În special, anumite evenimente din viața privată și de familie beneficiază de o protecție deosebit de ridicată în lumina art. 8 din Convenție și, prin urmare, trebuie să îi determine pe jurnaliști să dea dovadă de prudență și precauție atunci când le abordează (*Editions Plon*, citată anterior, pct. 47 și 53, și *Hachette Filipacchi Associés*, citată anterior, pct. 46-49).

141. În speță, publicația în litigiu se prezenta sub forma unui interviu, alcătuit din întrebări și răspunsuri, în care erau reproduse declarațiile doamnei Coste, fără niciun comentariu de natură jurnalistică. În plus, tonul interviului părea să fie moderat și lipsit de senzaționalism. Afirmările doamnei Coste pot fi recunoscute ușor, fiind formulate sub formă de citate, iar motivele ei sunt expuse în mod clar pentru cititori. În mod similar, aceștia pot face ușor distincție între elementele factuale și ceea ce ține de percepția persoanei intervievate asupra evenimentelor, opiniile sau sentimentele sale personale (supra, pct.14).

142. Curtea a avut deja ocazia să declare că sancționarea unui jurnalist pentru că a ajutat la diseminarea unor declarații făcute de o altă persoană în cadrul unui interviu ar afecta grav contribuția presei la discutarea problemelor de interes general și nu ar trebui să fie avută în vedere decât dacă există motive deosebit de serioase în acest sens (*Jersild*, citată anterior, pct. 35, și *Polanco Torres și Movilla Polanco împotriva Spaniei*, nr. 34147/06, pct. 47-48, 21 septembrie 2010). Curtea consideră că același lucru este valabil și în circumstanțele prezentei cauze, în care publicația contestată, dincolo de viața privată a prințului, privea un subiect de interes general, cu atât mai mult cu cât detaliile oferite de doamna Coste cu privire la relația sa cu prințul nu erau de natură să aducă atingere reputației acestuia sau să trezească un sentiment de dispreț față de el (a se compara cu *Ojala și Etukeno Oy*, citată anterior, pct. 56, și *Ruusunen*, citată anterior, pct. 51). În fapt, nu se contestă faptul că relatarea doamnei Coste referitoare la viața ei și la relația sa personală cu prințul era sinceră și că a fost reprodusă în mod fidel de către reclamante. În plus, nu există niciun motiv de îndoială cu privire la faptul că, prin comunicarea acestei relatări, reclamantele au intenționat să transmită publicului informații de interes general (supra, pct. 116).

143. În plus, era de competența instanțelor naționale să efectueze o evaluare a interviului în litigiu, pentru a opera o distincție și o punere în balanță între afirmațiile respective ale doamnei Coste care erau de natură să intre sub incidența părții esențiale a vieții private a prințului (a se compara cu *Ojala și Etukeno Oy*, citată anterior, pct. 56, și *Ruusunen*, citată anterior, pct. 51) și acelea care puteau să prezinte un interes legitim pentru public. Or, acestea nu au procedat astfel, negând total caracterul de „actualitate” al informațiilor referitoare la existența fiului prințului și considerând că acest subiect se afla în afara „[oricărei dezbateri] de interes general care ar fi justificat relatarea [sa] [...] în temeiul informării legitime a publicului” (supra, pct. 36).

144. Este adevărat că acest interviu era plasat într-un cadru narativ care includea efecte grafice și titluri, destinate să atragă atenția cititorilor și să le trezească emoții (supra, pct. 15-16). Având în vedere criticile formulate de Guvern cu privire la acest aspect (supra, pct. 72), Curtea subliniază că prezentarea unui articol de presă și stilul adoptat în acest scop sunt elemente care țin de conținutul redacțional și presupun o alegere editorială cu privire la

care nici Curtea și nici instanțele naționale nu sunt competente să se pronunțe. Totuși, aceasta reamintește totodată că libertatea redacțională nu este nelimitată și că presa nu trebuie să depășească anumite limite în această privință, în special în ceea ce privește „protecția [...] drepturilor altora” (a se vedea, printre altele, *Mosley*, citată anterior, pct. 113, și *MGN Limited*, citată anterior, pct. 141). În speță, Curtea consideră că, în ansamblul său, acest cadru narativ, realizat prin adăugarea de titluri, fotografii și legende, nu denaturează conținutul informațiilor și nu îl deformează, ci trebuie să fie considerat drept o transpunere sau o ilustrare a acestui conținut.

145. În plus, utilizarea anumitor expresii (supra, pct. 15-16), al căror scop era cel mai probabil să capteze atenția publicului nu este, în sine, de natură să ridice o problemă din perspectiva jurisprudenței Curții (*Tănăsoaica împotriva României*, nr. 3490/03, pct. 41, 19 iunie 2012): nu este cazul să se impute revistei faptul că a încercat să îmbunătățească articolul și să îl prezinte într-o manieră atractivă, de vreme ce acest lucru nu denaturează și nici nu trunchiază informațiile publicate și nu este de natură să inducă în eroare cititorul.

146. În ceea ce privește fotografiile care ilustrează articolul și îl înfățișează pe prinț cu copilul în brațe, Curtea reamintește, în primul rând, că, în esență, art. 10 din Convenție lasă la latitudinea jurnaliștilor să hotărască dacă este necesar sau nu să prezinte materiale care susțin informațiile expuse, asigurându-le astfel credibilitatea (a se vedea în special *Fressoz și Roire*, citată anterior, pct. 54, și *Pinto Coelho împotriva Portugaliei*, nr. 28439/08, pct. 38, 28 iunie 2011).

147. În continuare, observă că, potrivit Curții de Casație, „publicarea fotografiilor unei persoane pentru a ilustra informații care aduc atingere vieții sale private încalcă în mod necesar dreptul acesteia la respectarea imaginii sale” (supra, pct. 36).

148. Curtea consideră că, deși în speță nu există nicio îndoială că aceste fotografii țin de viața privată a prințului și că acesta nu a consimțit să fie publicate, legătura lor cu articolul în litigiu nu era slabă, artificială sau arbitrară (*Von Hannover împotriva Germaniei (nr. 3)*, nr. 8772/10, pct. 50 și 52, 19 septembrie 2013). Publicarea fotografiilor putea fi justificată prin faptul că acestea confereau credibilitate poveștii relatate. În fapt, la momentul apariției lor, întrucât doamna Coste nu putuse să obțină recunoașterea fiului său la notariat (supra, pct. 14 și 17), aceasta nu dispunea de niciun alt element care ar fi putut să îi confere credibilitate poveștii sale și, astfel, să nu mai fie necesar ca reclamantele să publice fotografiile. Prin urmare, deși publicarea fotografiilor a avut ca efect expunerea vieții private a prințului în public, Curtea apreciază că acestea susțineau relatările din articol, cu privire la care s-a stabilit deja că au contribuit la o dezbatere de interes general (supra, pct. 113).

149. În plus, aceste fotografii, privite separat sau asociate cu textul care le însoțea (titlurile, subtitlurile și legendele sau interviul în sine), nu aveau un caracter defăimător, peiorativ sau calomnios pentru imaginea Prințului (a se

compara cu *Egeland și Hanseid*, citată anterior, pct. 61), care, în plus, nu s-a plâns de niciun prejudiciu adus reputației sale.

150. În cele din urmă, în ceea ce privește repercusiunile articolului în litigiu, Curtea observă că, la scurt timp după apariția acestui articol, prințul și-a recunoscut paternitatea în mod public. În această privință, Cour d'appel din Versailles a considerat că acesta a fost „obligat” să ofere în mod public explicații cu privire la un subiect care ține de viața sa privată (supra, pct. 27). Curtea consideră că repercusiunile articolului trebuie să fie relativizate în lumina publicațiilor publicate anterior în *Daily Mail* și în *Bunte*. Totuși, în speță, instanțele interne par să nu le fi evaluat în contextul mai larg al acoperirii mediatică internaționale, care fusese deja acordată faptelor relatate în articol. Astfel, acestea nu au acordat nicio importanță faptului că secretul paternității prințului fusese deja compromis de articolele care apăruseră anterior în alte mijloace de informare în masă (supra, pct. 9 și 11).

f) Cu privire la severitatea sancțiunii

151. Curtea reamintește că, în contextul examinării proporționalității măsurii, indiferent dacă sancțiunea impusă este sau nu este minoră, ceea ce contează este însăși condamnarea, chiar dacă are doar un caracter civil (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Roseiro Bento împotriva Portugaliei*, nr. 29288/02, pct. 45, 18 aprilie 2006). În fapt, orice restrângere nejustificată a libertății de exprimare este de natură să obstrucționeze sau să paralizeze acoperirea mediatică, în viitor, a unor subiecte similare.

152. În speță, societatea reclamantă a fost obligată la plata de despăgubiri de 50 000 EUR, precum și să publice hotărârea judecătorească de condamnare, sancțiuni pe care Curtea nu le poate considera neglijabile.

g) Concluzie

153. Având în vedere toate considerentele expuse mai sus, Curtea apreciază că argumentele invocate de Guvern cu privire la protejarea vieții private a prințului și a dreptului său la imagine, deși sunt relevante, nu pot fi considerate suficiente pentru a justifica ingerința în cauză. Atunci când au apreciat circumstanțele care le-au fost înaintate spre examinare, instanțele interne nu au ținut seama în mod corespunzător de principiile și criteriile de punere în balanță a dreptului la respectarea vieții private și a dreptului la libertatea de exprimare, astfel cum sunt definite în jurisprudența Curții (supra, pct. 142-143). Astfel, acestea și-au depășit marja de apreciere și nu au păstrat un raport rezonabil de proporționalitate între măsurile de restrângere a dreptului reclamantelor la libertatea de exprimare, pe care le-au pronunțat, și scopul legitim urmărit.

Prin urmare, Curtea constată că a fost încălcat art. 10 din Convenție.

II. CU PRIVIRE LA APLICAREA ART. 41 DIN CONVENȚIE

154. În conformitate cu art. 41 din Convenție,

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

155. Reclamantele și-au exprimat speranța de a obține o reparație echitabilă care să permită compensarea costurilor aferente condamnării pecuniare și măsurii de publicare forțată, pronunțate de instanțele interne. Totuși, acestea nu și-au exprimat în cifre pretențiile în acest sens.

156. Guvernul nu se pronunță cu privire la acest aspect în fața Marii Camere.

157. Curtea reamintește că, în temeiul art. 60 § 2 din Regulamentul Curții, orice pretenție prezentată în temeiul art. 41 din Convenție trebuie să fie exprimată în cifre, împărțită pe rubrici și însoțită de documentele justificative necesare, în caz contrar Curtea putând respinge cererea, în tot sau în parte. În speță, reclamantele nu au exprimat în cifre pretențiile lor referitoare la prejudiciul suferit și nici nu au furnizat documentele justificative necesare pentru a le susține. În consecință, Curtea nu poate admite cererea lor de despăgubire.

B. Cheltuieli de judecată

158. Reclamantele solicită suma de 38 463,61 EUR cu titlu de rambursare a cheltuielilor de judecată suportate în cadrul procedurilor desfășurate în fața autorităților naționale. Acestea au prezentat, ca documente justificative, chitanțe privind plata onorariilor și cheltuielile efectuate.

159. Guvernul nu se pronunță cu privire la acest aspect în fața Marii Camere.

160. Curtea reamintește că, în temeiul art. 41, cheltuielile de judecată pot fi rambursate numai dacă se stabilește caracterul real, necesar și, în plus, rezonabil al cuantumului lor. Aceasta reamintește că poate să acorde unui reclamant nu doar rambursarea cheltuielilor de judecată aferente procedurii în fața organelor Convenției, ci și a celor efectuate în fața instanțelor naționale, pentru prevenirea sau remedierea de către acestea a încălcării constatate de Curte [*Elsholz împotriva Germaniei* (MC), nr. 25735/94, pct. 73, CEDO 2000-VIII].

161. În speță, ținând seama de documentele de care dispune și de criteriile menționate anterior, Curtea consideră că este rezonabil să acorde reclamantelor, în solidar, suma de 15 000 EUR cu acest titlu.

C. Dobânzi moratorii

162. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE, ÎN UNANIMITATE, CURTEA

1. *Hotărăște* că a fost încălcat art. 10 din Convenție;
2. *Hotărăște*
  - a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantelor în solidar, în termen de trei luni, 15 000 EUR (cincisprezece mii euro), plus orice sumă ce poate fi datorată de acestea cu titlu de impozit, pentru cheltuielile de judecată;
  - b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, această sumă trebuie majorată cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;
3. *Respinge* cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limbile franceză și engleză, apoi pronunțată în ședință publică la Palatul Drepturilor Omului din Strasbourg, la 10 noiembrie 2015.

Søren Prebensen
Grefier adjunct

Dean Spielmann
Președinte